Informatīvais ziņojums
Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2013.gada jūlijs

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi divdesmit pirmo informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16.oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamos reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo informatīvo ziņojumu, ir ņēmusi vērā arī patērētāju, ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konjunktūras apsekojumu rezultātus.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai Eurostat datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts 5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums 7
1. Ārējā ekonomiskā vide 8
2. Produkcijas izlaide 11
3. Pieprasījums 24
4. Ārējais sektors 29
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 33
6. Darba tirgus 38
7. Cenas 40
8. Prognozes 46

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-27	Eiropas Savienība (visas 27 dalībvalstis)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
Ls	Lats
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVA	Nodarbinātības Valsts aģentūra
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
RCI	Ražotāju cenu indekss
VCI	Ražotāju cenu indekss vietējā tirgū realizētajai produkcijai
VID	Valsts ieņēmumu dienests
XCI	Ražotāju cenu indekss eksportētajai produkcijai

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts **5**
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums **7**
1. Ārējā ekonomiskā vide **8**
1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm 10
2. Produkcijas izlaide **11**
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem 14
2.1.tabula. IKP dinamika 14
2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra 14
2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss 14
2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā 15
2.5.attēls. Mazumtirdzniecība 15
2.6.attēls. Būvniecība 16
2.7.attēls. Kravu apgrozījums 16
2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība 17
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze 17
2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences 17
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji 18
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji 18
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji 19
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji 19
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojošie rādītāji 20
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojošie rādītāji 20
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji 21
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji 21
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji 22
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji 22
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji 23
3. Pieprasījums **24**
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses 26
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem 27
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 27
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 27
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem 28
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem 28
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem 28
4. Ārējais sektors **29**
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem 31
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem 31
4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem 32
4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss 32

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 33
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji 36
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi 36
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti 37
5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (latos un eiro) 37
6. Darba tirgus 38
6.1.attēls. Nodarbinātība 39
6.2.attēls. Bezdarbs 39
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 39
7. Cenas 40
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas 41
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos 41
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās 42
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu 43
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem 44
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas 44
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā 45
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas 45
8. Prognozes 46
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu 46
8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences 47
8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences 48

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Lai arī ekonomiskā situācija eirozonā joprojām ir saspringta, Latvijas tautsaimniecībā saglabājas strauja izaugsme. 2013. gada 1. ceturksnī IKP bija par 3,6% lielāks nekā iepriekšējā gada 1. ceturksnī. Ceturkšņa laikā IKP pieauga par 1,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), kas bija tik pat strauja izaugsme kā vidēji ik ceturksni 2012.gadā. Lai arī pēdējos gadus Latvijā ir vērojama straujākā izaugsme ES, IKP vēl ir par 11% mazāks nekā pirms krīzes 2007.gadā.

Pēdējo trīs gadu laikā Latvijas preču un pakalpojumu eksports ir audzis ļoti strauji un ir galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Eksporta apjomi 2012.gadā par gandrīz 20% pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Saglabājoties zemam pieprasījumam vairākās tirdzniecības partnervalstīs, kā iepriekš tika prognozēts Latvijas eksporta dinamika 2013. gadā ir kļuvusi mērenāka – eksporta apjomi 1. ceturksnī bija tikai par 2,9% lielāki nekā pirms gada. Arī apstrādes rūpniecības izaugsmi bremzē zemais pieprasījums ārējos tirgos un 2013.gada sākumā ražošanas apjomi atpaliek no iepriekšējā gada līmeņa.

Vienlaikus turpina uzlaboties situācija iekšējā tirgū. Palielinās iekšzemes pieprasījums, ko galvenokārt nodrošina privātā patēriņa pieaugums. Aizvien lielāks devums izaugsmē ir uz iekšējo tirgu orientētām nozarēm – tirdzniecībai un komercpakalpojumiem. No apjomīgā krituma krīzes laikā turpina atgūties būvniecības nozare.

Mazinoties ārējo faktoru spiedienam, patēriņa cenu dinamika ir ļoti mērena. Jūnijā kopējais cenu līmenis bija tikai par 0,2% lielāks nekā pirms gada. Arī turpmāk patēriņa cenu izmaiņas Latvijā galvenokārt būs atkarīgas no cenu tendencēm pasaulē un sagaidāms, ka 2013. gadā kopumā gada vidējā inflācija varētu būt 0,5% robežās. Zemā inflācija sekmē reālās darba algas pieaugumu.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū – pieaug darbavietu skaits un darba samaksa, kā arī mazinās augstais bezdarba līmenis. 2013.gada 1.ceturksnī nodarbināto skaits bija par 4,7% lielāks nekā pirms gada un bezdarba līmenis saruka līdz 12,8%.

Ārējā vidē joprojām pastāv liela nenoteiktība par attīstības perspektīvām. Kopumā šogad Latvijas eksporta pieaugums būs mērenāks nekā iepriekšējos gados. Tajā pašā laikā, turpinot uzlaboties situācijai darba tirgū, straujāks pieprasījuma kāpums gaidāms iekšējā tirgū. Ekonomikas ministrija prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsme 2013.gadā varētu būt 4,5 procenti.

1. Ārējā ekonomiskā vide

Globālā ekonomikas atveseļošanās vēl ir vāja, jo attīstīto valstu ekonomiskās aktivitātes atjaunojās lēni. Tas savukārt ietekmē lielu daļu attīstības valstu, kurās izaugsmes tempi vājā ārējā pieprasījuma dēļ ir kļuvuši lēnāki.

Eiropas Savienībā (ES-27) pēc izaugsmes 2011.gada sākumā, pieauguma tempi ir kļuvuši aizvien mērenāki un kopš 2011.gada beigām jau ir vērojams ekonomisko aktivitāšu samazinājums. Ekonomikas lejupslīde ir saistīta ar spriedzi finanšu sektorā, bažām par valdību finansiālo stāvokli, bilanču posteņu korekciju turpināšanos, kā arī nelabvēlīgu situāciju ārējā vidē. ES-27 valstīs kopumā 2012.gadā IKP pieaugums bija niecīgs – par 0,1%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Tajā pašā laikā eirozonā IKP saruka par 0,6%. Vienlaikus gan patērētāju, gan uzņēmēju konfidences rādītāji, lai arī zemā līmenī, ir stabilizējušies.

2013.gada 1.ceturksnī ES-27 valstīs IKP samazinājās par 1,2%, eirozonā – par 1,6%, salīdzinot ar 2012.gada 1.ceturksni. Lai arī kopumā ES-27 bija vērojams ekonomikas kritums, attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir ļoti atšķirīgas. Francijā, kur stabila ekonomikas izaugsme bija vērojama gan 2010.gadā, gan 2011.gada pirmajā pusē, kopš 2012.gada 2.ceturkšņa IKP samazinās un 2013.gada 1.ceturksnī IKP saruka par 0,9%. Lai arī Vācijā 2012.gadā kopumā ekonomikas izaugsme bija pozitīva, tomēr no gada vidus pieauguma tempi pakāpeniski sarūk. 2013.gada 1.ceturksnī IKP bija par 1,4% mazāks nekā pirms gada. Arī Lielbritānijā vērojams ekonomisko aktivitāšu samazinājums, 2013.gada 1.ceturksnī IKP samazinājās par 0,1%. 2013.gada 1.ceturksnī IKP kritums bija vērojams arī Slovēnijā, Kiprā, Čehijā, Somijā un Nīderlandē. Ekonomiskās aktivitātes samazinās arī Dienvideiropas valstīs – Grieķijā, Portugālē, Itālijā un Spānijā, kur ekonomiskā situācija arī 2013.gada sākumā ir ļoti saspringta. Šo valstu turpmāko attīstību lielā mērā ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektora stabilitāti. Kopumā 16 ES dalībvalstīs 2013.gada 1.ceturksnī IKP līmenis bija zemāks nekā pirms gada.

Turpretim vairākās jaunajās ES dalībvalstīs – Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Rumānijā, Maltā, Bulgārijā, Polijā un Slovākijā vērojams IKP pieaugums. 2013.gada 1.ceturksnī neliels ekonomisko aktivitāšu kāpums bija arī Zviedrijā.

Baltijas valstīs pēc dziļas ekonomikas lejupslīdes kopš 2009.gada beigām ir atsākusies izaugsme. 2011. un 2012.gadā Baltijas valstīs bija straujākie ekonomikas izaugsmes tempi ES. 2013.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, Latvijā IKP pieauga par 3,6%, Lietuvā – par 3,5%, bet Igaunijā – par 1,1%. Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā ir eksporta pieaugums, ko sekmē krīzes laikā atgūtā ražotāju konkurētspēja. Savukārt ienākumu palielinājums no eksporta pakāpeniski veicina pieprasījuma pieaugumu iekšējā tirgū.

Pretēji tendencēm Eiropā, **ASV** ekonomikā 2013.gada sākumā turpinājās izaugsme. Tam pamatā bija spēcīgi makroekonomiskās politikas stimuli un finanšu stabilizācijas pasākumi. IKP 2013.gada 1.ceturknī pieauga par 1,8%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Pozitīva ietekme uz izaugsmi bija patēriņa un investīciju pieaugumam. Mājokļu tirgus ir stabilizējies un ir pieaugusi privātā sektora

kreditēšana, pat neskatoties uz ES banku aktivitāšu mazināšanos ASV tirgū. Tomēr straujāku IKP pieaugumu bremzē lēnāka izaugsme apstrādes rūpniecībā saistībā ar zemo ārējo pieprasījumu ārējos tirgos. Arī darba tirgū situācija uzlabojas lēni.

Āzijas valstis globālo krīzi bija pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Tomēr pēdējā gada laikā vājais pieprasījums ārējos tirgos ietekmē Āzijas valstu izaugsmes tempus.

2013.gada 1.ceturksnī **Japānas** IKP pieauga par 0,4%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Izaugsmi pamatā noteica privātā patēriņa un eksporta pieaugums. 2013.gada sākumā Japāna uzsāka vērienīgu monetārās un fiskālās politikas stimulu programmu.

2013.gada 1.ceturksnī **Ķīnas** ekonomikas izaugsmes tempi samazinājās līdz 7,7%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Vairāk nekā pusi no pieauguma nodrošināja iekšzemes patēriņš. Ķīnas ieguldījumi nekustamajā īpašumā 2013.gada 1.ceturksnī pieauga par 20%, bet ieņēmumi no nekustamā īpašuma pārdošanas – par 61%, kas rada bažas par mājokļu cenu bumu tuvākajā nākotnē.

Indijas ekonomiskā aktivitāte nedaudz uzlabojas, ko galvenokārt nodrošina pakalpojumu pieaugums. 2013.gada 1.ceturksnī IKP bija par 4,8% lielāks nekā pirms gada. Tajā pašā laikā apstrādes rūpniecībā un lauksaimniecībā pieaugums bija neliels, kas saistīts ar vājo ārējo pieprasījumu.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā balstās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga. Krievijā izaugsmes tempi kļūst lēnāki – 2013.gada 1.ceturksnī IKP bija par 1,6% lielāks nekā pirms gada un tas bija lēnākais IKP pieaugums kopš 2010.gada sākuma. Izaugsmes tempu palēnināšanos galvenokārt ietekmēja lauksaimniecības produkcijas apjomu samazinājums, kā arī zemais Eiropas valstu pieprasījums pēc Krievijas precēm (ES veido aptuveni pusi no Krievijas preču ārējās tirdzniecības). Eksports 2013.gada 1.ceturksnī samazinājās par 4,9%. Tajā pašā laikā stabilu pieaugumu uzrāda pakalpojumu sektors. Krievijas, kā vienas no lielākajām naftas un gāzes eksportētājvalstīm, turpmāka izaugsme lielā mērā būs atkarīga no šo preču cenu svārstībām pasaulē.

2013.gada aprīlī Starptautiskais Valūtas fonds pazeminā**ja globālās ekonomikas izaugsmes prognozes**. Pēc SVF aplēsēm pasaules ekonomikā 2013.gadā sagaidāms pieaugums par 3,3%. Līdzīgi kā iepriekšējos gados attīstīto valstu ekonomiskā izaugsme būs lēnāka nekā attīstības un jaunattīstības valstīs. ASV 2013.gadā tiek prognozēta izaugsme par 1,9%, savukārt eirozonas valstīs ekonomiskās aktivitātes 2013.gadā varētu samazināties par 0,3%. Eirozonas valstīs saglabāsies spriedze finanšu sektorā, ko var ietekmēt dalībvalstu nespēja būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus. Situācija finanšu sektorā var atstāt pakārtoto ietekmi uz reālo sektoru.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informācija par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. **IKP dinamika pa valstīm**

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati								% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2011			**2012**				**2013**	**2011**			**2012**				**2013**
	II	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**
ES-27	2,0	1,5	0,6	0,5	-0,7	-0,6	-0,6	-1,2	0,2	0,2	-0,2	0,0	-0,2	0,1	-0,5	-0,1
Eiro zona	1,8	1,4	0,3	0,3	-0,8	-0,8	-1,0	-1,6	0,2	0,1	-0,3	-0,1	-0,2	-0,1	-0,6	-0,2
Latvija	5,7	6,6	5,7	7,0	5,2	5,2	5,1	3,6	2,0	1,3	1,0	1,2	1,4	1,7	1,4	1,4
Lietuva	5,6	6,6	5,7	3,9	2,1	4,8	4,1	3,5	1,8	0,8	1,3	0,3	0,6	1,5	0,7	1,3
Igaunija	8,3	9,3	5,9	3,4	2,2	3,5	3,7	1,1	1,5	1,1	0,6	0,8	0,3	1,4	0,6	-1,0
Austrija	4,1	1,8	0,4	2,2	0,1	0,4	0,7	-0,7	0,3	0,0	0,2	0,5	0,1	0,0	-0,1	0,0
Beļģija	2,1	1,4	0,9	0,2	-0,4	-0,5	-0,5	-0,8	0,2	0,0	0,0	0,1	-0,4	0,0	-0,1	0,0
Bulgārija	2,9	1,9	0,6	1,0	1,1	0,8	0,3	0,8	0,5	0,2	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Čehija	2,1	1,6	0,5	-0,1	-1,7	-1,7	-1,3	-3,0	0,2	0,0	-0,2	-0,5	-0,5	-0,3	-0,3	-1,3
Dānija	1,7	-0,1	0,3	0,0	-1,2	0,0	-0,3	-0,7	0,3	-0,3	-0,2	0,3	-0,9	0,9	-0,6	0,0
Francija	2,2	1,6	1,3	0,6	-0,3	-0,1	-0,1	-0,9	0,0	0,2	0,1	0,0	-0,2	0,1	-0,2	-0,2
Grieķija	-7,9	-4,0	-7,9	-6,7	-6,4	-6,7	-5,7	-5,6	:	:	:	:	:	:	:	:
Itālija	1,0	0,4	-1,0	-1,4	-2,8	-2,7	-2,6	-2,8	0,1	-0,1	-0,7	-1,0	-0,6	-0,3	-0,9	-0,6
Īrija	2,9	1,0	2,8	2,7	0,2	0,9	0,0	:	2,1	-0,6	0,9	-0,3	0,7	-0,4	0,0	:
Kipra	1,6	-0,3	-0,8	-1,6	-2,7	-1,9	-3,6	-4,4	0,1	-0,9	-0,1	-0,5	-1,0	-0,7	-1,3	-1,4
Lielbritānija	2,2	0,8	0,7	1,3	-1,1	0,3	0,6	-0,1	0,1	0,6	-0,1	-0,1	-0,4	0,9	-0,3	0,3
Luksemburga	1,9	0,9	0,1	-0,4	0,6	-0,5	1,6	:	-0,5	0,6	-0,5	0,0	0,5	-0,5	1,6	:
Malta	2,8	1,7	-0,3	-0,9	1,4	1,8	1,7	1,6	-0,6	0,1	0,1	-0,1	1,1	0,6	0,1	0,0
Nīderlande	1,4	0,9	-0,9	-1,1	-0,7	-1,7	-1,5	-1,8	-0,1	-0,3	-0,7	-0,3	0,5	-0,9	-0,6	-0,4
Polija	4,7	4,3	4,9	3,5	1,9	1,6	0,7	0,6	1,4	0,8	1,0	0,3	0,1	0,3	0,0	0,1
Portugāle	-0,9	-2,0	-2,9	-0,7	-4,0	-2,4	-5,4	:	-0,1	-0,5	-1,6	-0,1	-1,1	-0,9	-1,8	-0,4
Rumānija	0,9	4,4	2,1	-0,1	1,9	-1,1	0,9	2,6	-0,4	1,8	-0,6	-0,3	0,9	-0,4	1,0	0,7
Slovākija	3,4	2,6	3,8	2,9	2,6	2,1	0,7	0,6	0,8	0,7	1,0	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2
Slovēnija	1,6	0,8	-2,4	0,0	-3,2	-3,1	-3,0	-4,8	0,4	-0,1	-0,9	-0,2	-1,1	-0,6	-1,0	-0,7
Somija	1,7	3,1	1,4	1,9	-0,1	-0,7	-1,6	-2,2	0,3	0,8	0,1	0,5	-1,3	0,0	-0,7	-0,1
Spānija	0,7	0,9	-0,4	-0,8	-1,4	-1,5	-1,9	-2,3	0,2	0,0	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3	-0,8	-0,5
Ungārija	1,3	1,4	1,3	-0,6	-1,7	-1,7	-2,7	-0,9	-0,2	0,0	0,3	-1,4	-0,6	0,0	-0,4	0,7
Vācija	3,1	2,6	1,4	1,8	0,5	0,4	0,0	-1,4	0,5	0,4	-0,1	0,6	0,2	0,2	-0,7	0,1
Zviedrija	3,8	4,4	0,8	1,4	1,0	0,0	0,5	0,8	0,5	1,3	-1,1	0,5	0,8	0,2	0,1	0,6
Islande	2,1	3,5	2,1	4,2	-1,2	2,2	1,4	0,8	-1,7	1,8	0,9	3,0	-6,4	4,8	0,5	4,6
Norvēģija	-0,4	4,2	1,7	4,5	4,6	1,5	1,9	-2,7	0,5	1,9	0,1	1,6	0,6	-0,6	0,1	-0,2
Šveice	2,5	1,5	0,8	1,0	0,3	1,2	1,4	1,1	0,5	-0,2	0,3	0,4	-0,1	0,6	0,3	0,6
ASV	1,9	1,6	2,0	2,4	2,1	2,6	1,7	1,8	0,6	0,3	1,0	0,5	0,3	0,8	0,1	0,6
Japāna	-1,6	-0,5	-0,3	3,4	3,9	0,2	0,4	0,4	-0,8	2,7	0,2	1,2	-0,2	-0,9	0,3	1,0

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

Lai arī ārējā vidē saglabājas saspringta ekonomiskā situācija, Latvijas tautsaimniecības izaugsme turpinās. 2013.gada 1.ceturksnī **IKP** bija par 3,6% lielāks nekā iepriekšējā gada 1.ceturksnī. Salīdzinājumā ar 2012.gada 4.ceturksni IKP pieauga par 1,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Arī pagājušajā gadā IKP palielinājās vidēji par 1,4 procentiem ik ceturksni. Lai arī pēdējos gados Latvijas ekonomikā ir vērojama straujākā izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par 11% mazāks nekā bija pirms krīzes 2007.gadā.

2012. gadā **apstrādes rūpniecībā** saglabājās stabila izaugsme un ražošanas apjomi palielinājās par 9,3%. Kā iepriekš jau tika prognozēts, 2013.gada sākumā vājais pieprasījums ārējos tirgos ir ietekmējis nozares sniegumu un apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas apjomi 1.ceturksnī bija par 4,8% mazāki nekā pērnā gada atbilstošajā periodā. Vienlaikus rūpniecības produkcijas apjomu samazinājumu ir noteikuši arī citi faktori, piemēram, ražošanas apjomu samazinājums metālapstrādes nozarē, saistībā ar finansiālās grūtībās nonākušo AS „Liepājas metalurgs" un resursu pieejamība kokapstrādē.

Pēc vājāka snieguma 2013.gada pirmajos mēnešos, gan aprīlī, gan maijā apstrādes rūpniecībā ražošanas apjomi pieauga. Maijā salīdzinājumā ar aprīli apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi palielinājās par 1,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija iepriekšējā gada maija līmenī. Ņemot vērā mazākus ražošanas apjomus 1.ceturksnī, kopumā šogad piecos mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 2,3% mazāki nekā pirms gada.

Apstrādes rūpniecības attīstību šogad pozitīvi ietekmē ekonomisko aktivitāšu pieaugums iekšējā tirgū. Pārtikas rūpniecība, kas vietējā tirgū realizē vairāk nekā 60% produkcijas, 2013.gada piecos mēnešos ir kāpinājusi produkcijas apjomus par vairāk nekā 5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Pakāpenisks aktivitāšu pieaugums būvniecībā veicina pieprasījuma pieaugumu pēc nemetālisko minerālu izstrādājumiem.

2013.gada piecos mēnešos arī tādās nozarēs kā datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana, elektrisko iekārtu ražošana un mēbeļu ražošana produkcijas apjomi ievērojami pārsniedz iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Savukārt kokapstrādē ražošanas apjomi janvārī-maijā praktiski ir saglabājušies iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī. Transportlīdzekļu ražošanā un ķīmiskajā rūpniecībā ražošanas apjomi atpaliek no iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeņa, tomēr jāatzīmē, ka maijā šajās nozarēs bija vērojams būtisks ražošanas apjomu kāpums. Metālapstrādē saražotās produkcijas apjomi šogad piecos mēnešos bija par 13% mazāki nekā pirms gada.

2013.gada piecos mēnešos apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 0,8% lielāks nekā pirms gada. Vietējā tirgū realizētai produkcijai apgrozījums pieauga par 1,5%, savukārt eksportētajai produkcijai – par 0,4%. Lielākais ieguldījums apstrādes rūpniecības apgrozījuma kāpumā šajā periodā bija pārtikas rūpniecībai, kokapstrādei un elektrisko un optisko iekārtu ražošanai. Savukārt būtiskākais apgrozījuma samazinājums bija metālapstrādes nozarē.

Pārējās rūpniecības nozarēs (elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde) ražošanas apjomi 2013.gada 1.ceturksnī bija par 1,6% mazāki nekā pirms gada. Ražošanas apjomu samazinājums nozarē ir saistīts ar laika apstākļiem, jo, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bija mazāki saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2013.gada 1.ceturksnī izlaides apjomi saruka par 1,3%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Nozari galvenokārt ietekmēja vēlais pavasaris.

Turpinās **būvniecības nozares** izaugsme. 2013.gada 1.ceturksnī būvniecības produkcijas apjomi bija 142,8 milj. lati jeb par 9,8% lielāki nekā 2012.gada 1.ceturksnī. Šajā periodā ievērojami pieauga dzīvojamo ēku būvniecības apjomi, kam bija lielākais devums būvniecības apjomu kāpumā gada laikā (2/3 no kopējā pieauguma). Neliels pieaugums bija vērojams arī inženierbūvju būvniecībā (par 2,6%), savukārt nedzīvojamo ēku būvniecības apjomi nedaudz saruka – par 0,6%. Lai arī būvniecības nozarē pēdējo divu gadu laikā vērojama salīdzinoši strauja izaugsme, tomēr būvniecības apjomi pašlaik ir tikai 57% apmērā no pirmskrīzes līmeņa.

2013.gada 1.ceturksnī tika izsniegtas 836 būvatļaujas, kas bija par 4,3% mazāk nekā pirms gada. No kopējā izsniegto būvatļauju skaita vairāk nekā trešdaļa tika izsniegtas jaunbūvju celtniecībai (galvenokārt vasarnīcām un dārza mājām un citām nedzīvojamām ēkām).

2013. gada 1. ceturksnī **transporta un uzglabāšanas nozares** apjomi pieauga par 4,3%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 1.ceturksni. Pieaugumu galvenokārt nodrošināja kravu pārvadājumi ar autotransportu, kas šajā laikā palielinājās par 11,3%. Savukārt pārvadāto kravu apjomi dzelzceļā un ostās 2013.gada pirmajos mēnešos atpaliek no pagājušā gada rādītājiem – piecos mēnešos dzelzceļā kravu apjomi bija par 12,7% mazāki nekā pirms gada, savukārt ostās kravu apjoms janvārī-aprīlī samazinājās par 6,9% salīdzinājumā ar pagājušā gada pirmajiem četriem mēnešiem.

Palielinās uz iekšējo tirgu orientēto nozaru devums kopējā tautsaimniecības izaugsmē. Privātā patēriņa pieaugums veicina **tirdzniecības** nozares izaugsmi. 2013. gada 1.ceturksnī tirdzniecības nozarē sniegto pakalpojumu apjomi bija par 4,9% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Ņemot vērā nozares lielo īpatsvaru tautsaimniecībā, apjomu pieaugums tirdzniecībā 1.ceturksnī nodrošināja gandrīz trešdaļu no visas tautsaimniecības izaugsmes.

Strauji aug mazumtirdzniecības apgrozījums. 2013.gada janvārī-maijā, salīdzinot ar 2012.gada atbilstošo periodu, mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmās cenās palielinājās par 7%. Nepārtikas preču mazumtirdzniecības apjomi šajā laikā palielinājās par 7,2%, joprojām nodrošinot vairāk nekā pusi no kopējā mazumtirdzniecības pieauguma.

Trešdaļu no visa mazumtirdzniecības apgrozījuma veido pārtikas preču tirdzniecība, tomēr pārtikas mazumtirdzniecības apgrozījums aug lēnākos tempos – 2013. gada piecos mēnešos tas bija par 4,6% lielāks nekā pirms gada. Mazinoties degvielas cenām 2013.gada janvārī-maijā vērā ņemams pieaugums vērojams auto degvielas mazumtirdzniecībā – kāpums par 12% salīdzinājumā ar 2012.gada pirmajiem pieciem mēnešiem.

Kopš 2009. gada vidus stabili aug vairumtirdzniecības apjomi. 2012.gadā vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums pieauga par gandrīz 15% (faktiskajās cenās). Savukārt 2013.gada 1.ceturksnī vairumtirdzniecības apgrozījums par vairāk nekā 9% pārsniedza 2012.gada 1.ceturkšņa līmeni.

Komercpakalpojumu nozarēs 2013.gada 1.ceturksnī saglabājās stabila izaugsme – komercpakalpojumu apjomi par 7,2% pārsniedza 2012.gada 1.ceturkšņa līmeni. Pieaugumu lielā mērā sekmēja izaugsme informācijas un komunikācijas, mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu, kā arī nekustamo īpašumu nozarēs.

Sabiedrisko pakalpojumu nozarēs 2012. gadā apjomi saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Arī 2013. gada 1. ceturksnī pieaugums ir mērens. Straujāku nozares izaugsmi ierobežo valdības noteiktie fiskālās politikas mērķi.

Konjunktūras apsekojumu rezultāti liecina, ka Latvijas uzņēmēju un patērētāju novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām pēdējo divu gada laikā nav būtiski mainījies – Latvijas ekonomikas sentimenta indekss 2013.gada jūnijā bija 104 punkti. Pakāpeniski uzlabojas patērētāju konfidence un 2013.gada jūnijā tā bija -9,6 punkti, kas bija par 2,6 punktiem augstāks rādītājs nekā pirms gada. Kopš 2011.gada nogales patērētāju konfidence Latvijā pārsniedz ES vidējo rādītāju.

Latvijas apstrādes rūpniecības uzņēmumu konjunktūras apsekojumi liecina, ka uzņēmēju kopējais vērtējums par turpmāko attīstību pēdējos divus gadus praktiski nav mainījies. Latvijas rūpniecības konfidences rādītājs 2013.gada jūnijā bija -4,1 punkts, kas bija praktiski tikpat augsts rādītājs kā pirms gada. Rūpniecības uzņēmumu konfidenci joprojām ietekmē neskaidrība par tirdzniecības partnervalstu attīstības perspektīvām.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.attēls. **IKP dinamika pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. 4.cet. = 100

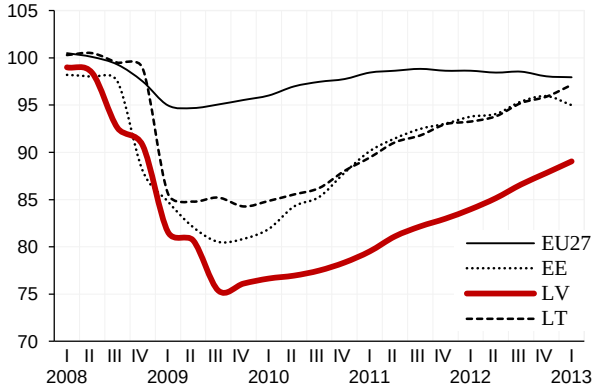

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

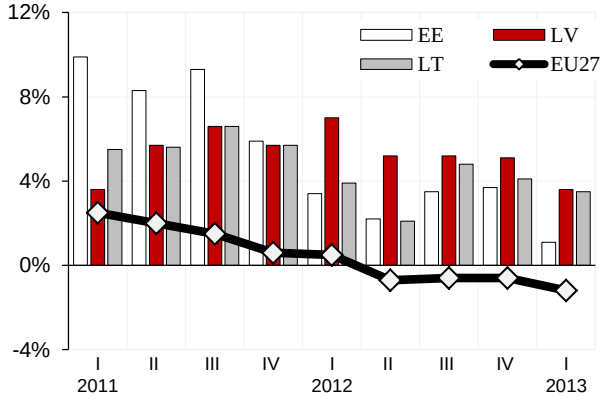

2.1.tabula. **IKP dinamika**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2011	**2012**	**2011**			**2012**				**2013**
			II	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,5	6,9	1,5	-1,9	-3,4	7,0	7,6	9,9	1,1	-1,3
Apstrādes rūpniecība	11,7	9,3	14,6	9,3	9,2	16,5	9,0	7,2	6,2	-4,8
Pārējā rūpniecība	-0,9	-2,0	3,1	4,8	-7,8	-2,8	-5,2	-2,2	1,6	-1,6
Būvniecība	11,9	14,6	-0,9	19,6	25,9	28,5	26,9	8,3	9,3	9,8
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	9,5	7,3	8,3	10,1	9,1	7,4	5,7	6,8	9,1	4,9
Transports un uzglabāšana	8,1	4,0	8,6	8,0	7,5	4,2	7,5	3,2	1,1	4,3
Citi komercpakalpojumi	1,2	3,4	3,1	0,6	1,5	3,0	0,8	5,8	4,0	7,2
Sabiedriskie pakalpojumi	0,6	-0,6	0,9	1,7	-0,6	1,4	0,0	-3,2	-0,5	2,0
IKP	**5,5**	**5,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**7,0**	**5,2**	**5,2**	**5,1**	**3,6**
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2011	**2012**	**2011**			**2012**				**2013**
			II	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	0,0	0,3	0,1	-0,1	-0,1	0,3	0,3	0,5	0,0	0,0
Apstrādes rūpniecība	1,5	1,4	1,9	1,3	1,3	2,5	1,3	1,0	0,9	-0,8
Pārējā rūpniecība	0,0	-0,1	0,1	0,2	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1	0,1	-0,1
Būvniecība	0,7	0,9	0,0	1,4	1,7	0,9	1,3	0,7	0,8	0,4
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	1,9	1,6	1,6	2,3	1,9	1,7	1,2	1,6	2,1	1,1
Transports un uzglabāšana	1,0	0,6	1,1	1,1	1,0	0,7	1,0	0,4	0,2	0,6
Citi komercpakalpojumi	0,3	1,0	0,9	0,2	0,4	1,0	0,2	1,5	1,2	2,2
Sabiedriskie pakalpojumi	0,1	-0,1	0,1	0,2	-0,1	0,1	0,0	-0,3	-0,1	0,2
IKP	**5,5**	**5,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**7,0**	**5,2**	**5,2**	**5,1**	**3,6**

2.2.attēls. **Tautsaimniecības struktūra**, 2012.gadā, %

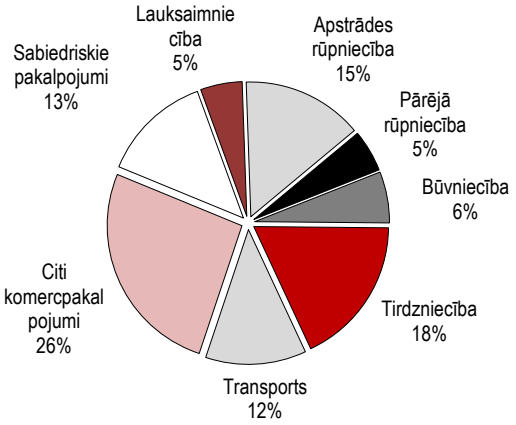

2.3.attēls. **Ekonomikas sentimenta indekss**, sezonāli izlīdzināti dati

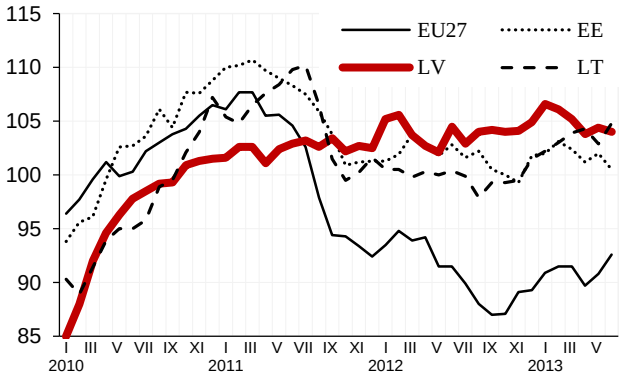

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. **Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā**

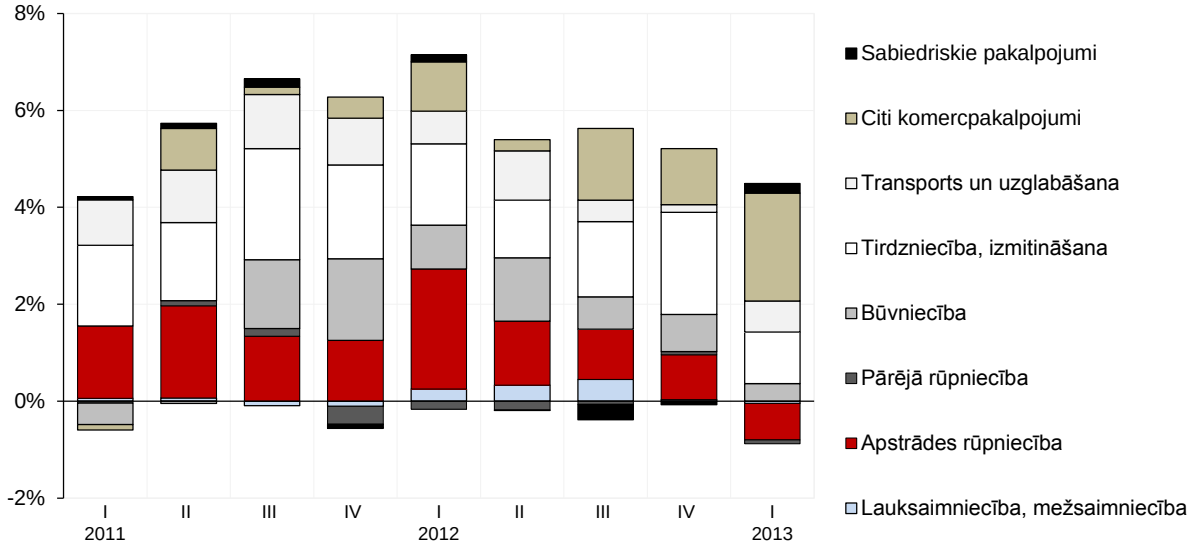

2.5.attēls. **Mazumtirdzniecība**

Apgrozījuma indekss, 2009.g. decembris = 100, sezonāli izlīdzināti dati

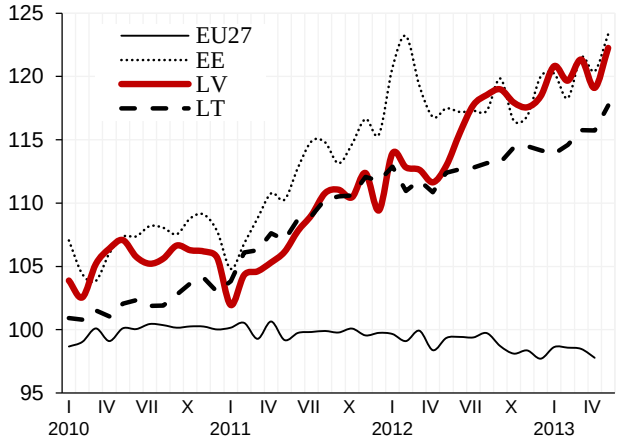

Apgrozījuma indekss, 2010.g. = 100, sezonāli neizlīdzināti dati

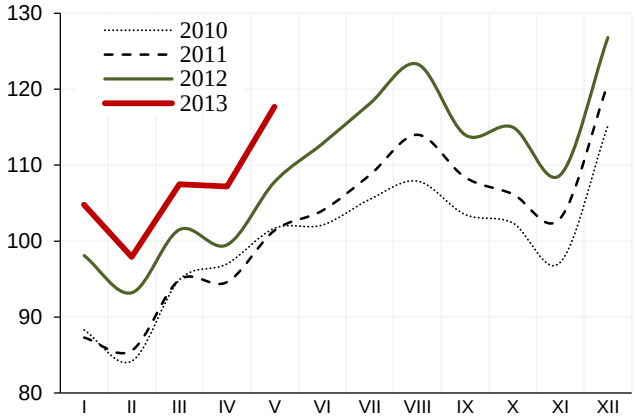

Apgrozījuma indekss, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kalendāri izlīdzināti dati

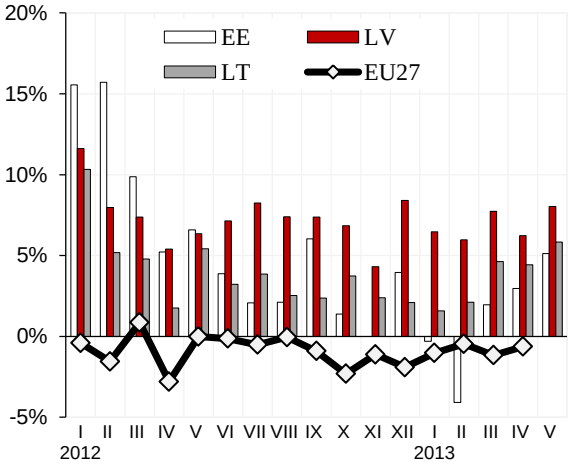

Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs*, sezonāli izlīdzināti dati

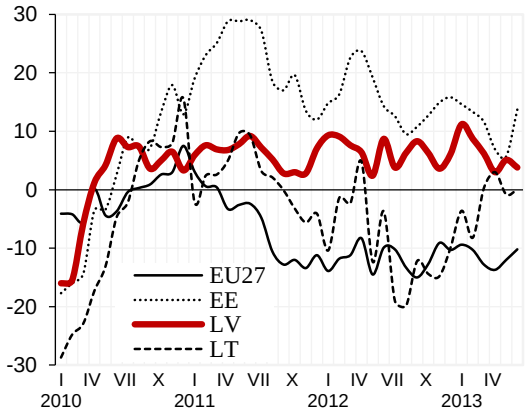

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. **Būvniecība**

Būvniecības apjomi

Būvniecības apjomu indekss, 2007.g. 4.ceturksnis = 100

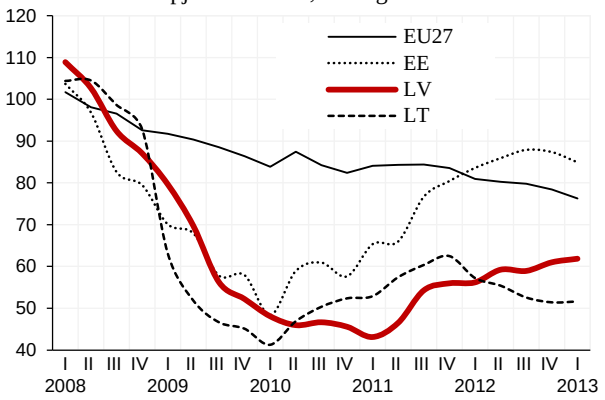

% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

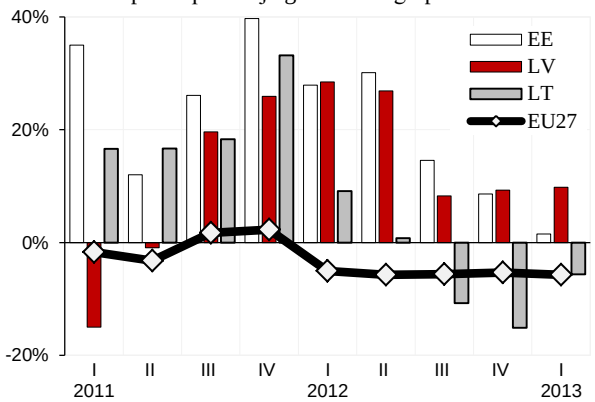

Būvniecības konfidences rādītājs

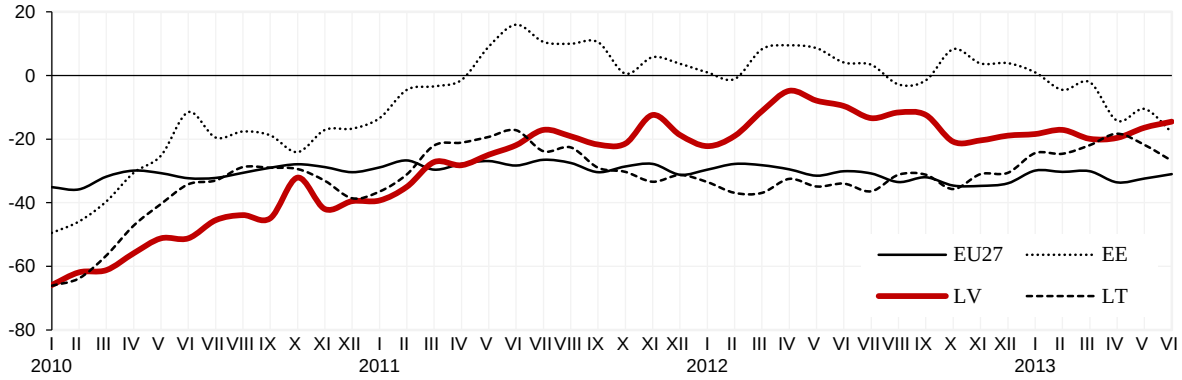

* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. **Kravu apgrozījums**

Kravu pārvadājumi dzelzceļā, tūkst. t

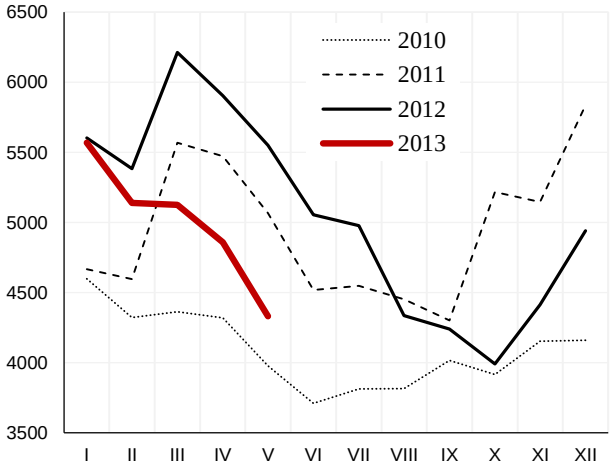

Nosūtītās un saņemtās kravas ostās, tūkst. t

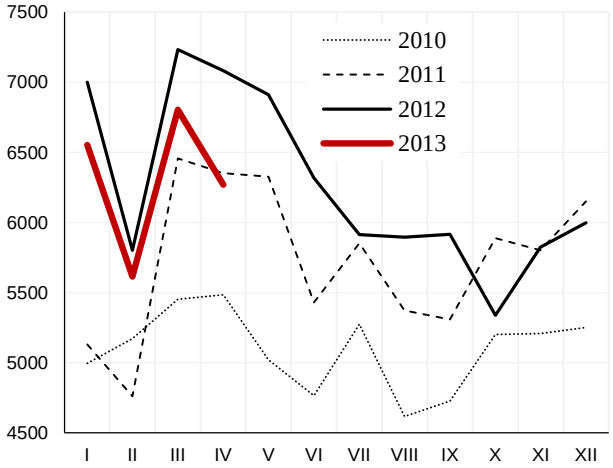

Avots: Latvijas Dzelzceļš

2.8.attēls. **Apstrādes rūpniecība**

sezonāli izlīdzināti dati, 2009.g. decembris=100

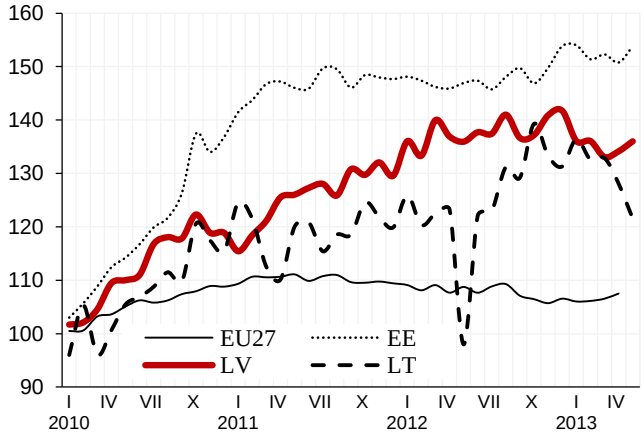

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

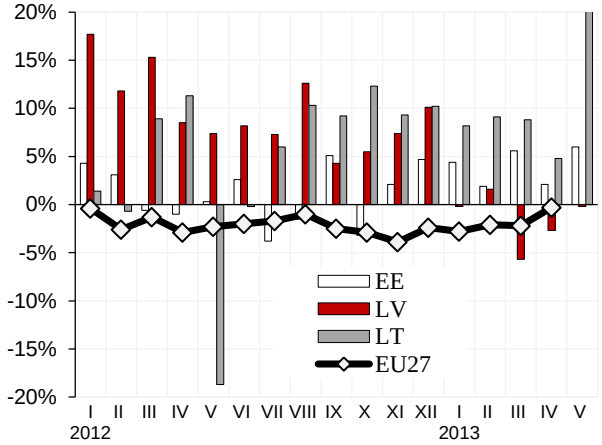

2.9.attēls. **Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze**

Rūpniecības konfidences rādītājs*

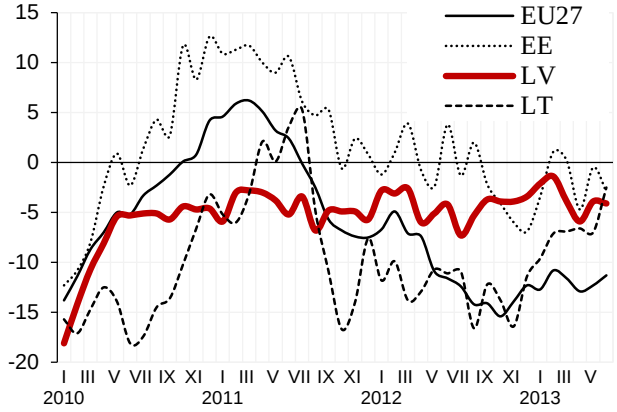

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

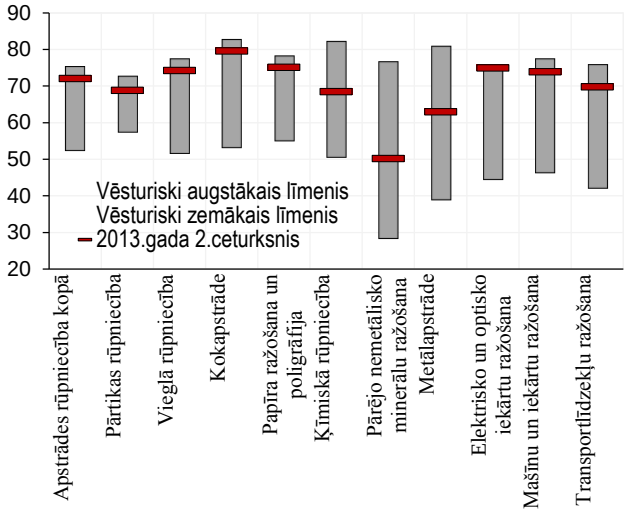

2.2.tabula. **Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences**

	Struktūra, 2012.gadā %			**Ražošanas apjomu izmaiņas**, %		
	Izlaide	**Aizņemto darbavietu skaits**	**Eksporta īpatsvars realizācijā**	**2011**	**2012**	**2013 I-V***
Apstrādes rūpniecība – kopā	**100**	**100**	**63**	**11,7**	**9,3**	**-2,3**
Pārtikas un dzērienu ražošana	23,0	22,2	34	-0,2	2,5	5,1
Vieglā rūpniecība	4,0	11,2	84	19,4	3,0	5,8
Kokapstrāde	21,5	19,5	73	12,6	5,4	-1,3
Papīra ražošana un poligrāfija	4,0	3,9	58	-0,5	10,1	5,9
Ķīmiskā rūpniecība	7,7	6,3	78	4,4	8,3	-10,1
Pārējo nemetālisko minerālu ražošana	6,0	4,1	46	24,2	8,6	3,5
Metālu un metālu izstrādājumu ražošana	15,7	11,1	77	28,3	16,3	-13,7
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	5,5	3,6	89	29,6	19,9	12,7
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,3	2,8	80	37,1	8,7	-1,1
Transportlīdzekļu ražošana	4,0	3,1	93	37,0	15,8	-14,6
Pārējās apstrādes rūpniecības nozares	6,3	12,2	43	9,5	26,1	-14,3

* izmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

2.10.attēls. **Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

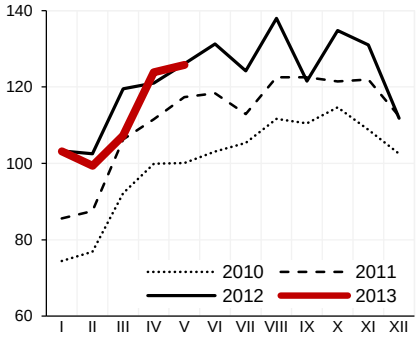

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

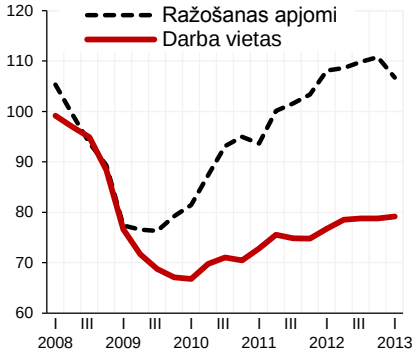

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

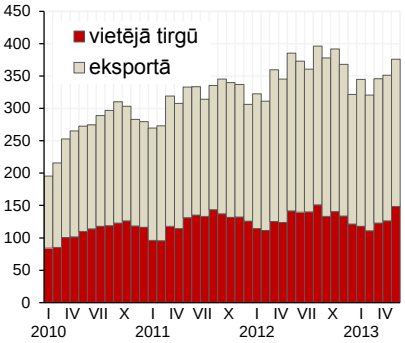

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

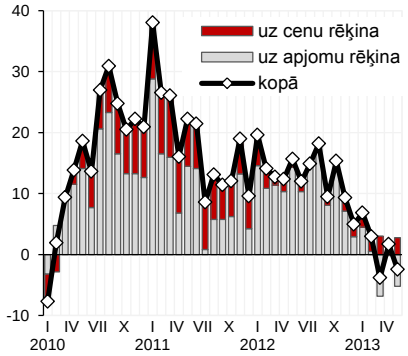

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009 XII=100

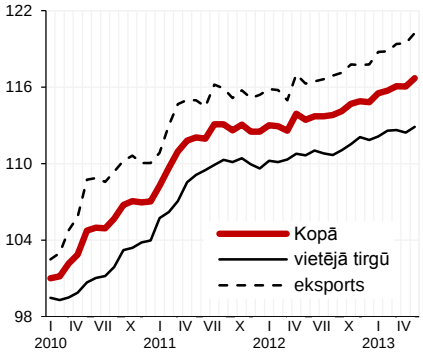

Nozares konfidences rādītājs

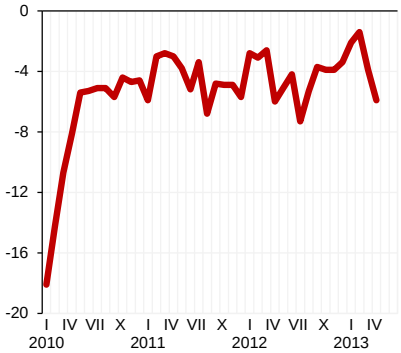

2.11.attēls. **Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

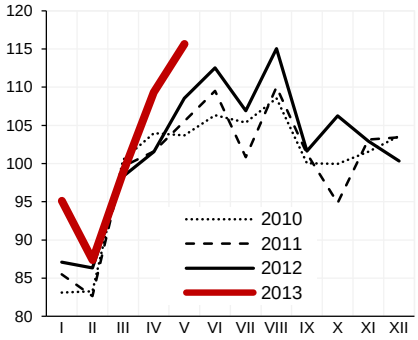

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

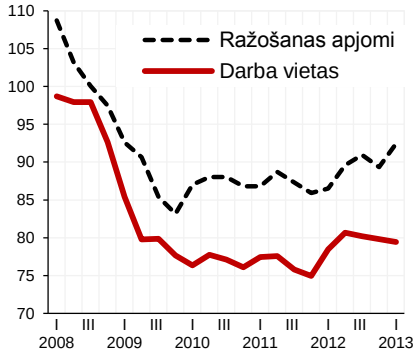

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

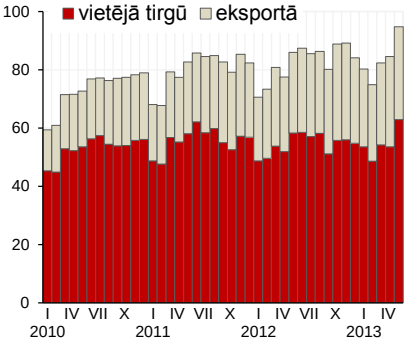

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

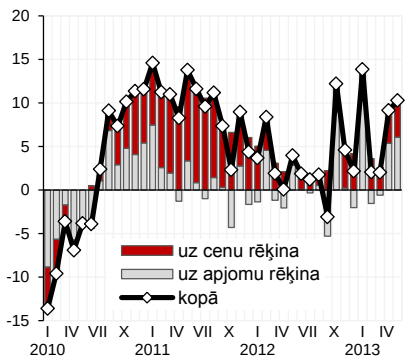

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009 XII=100

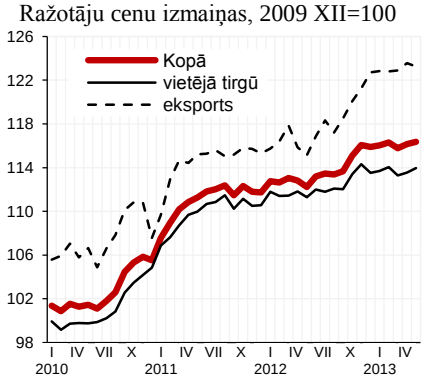

Nozares konfidences rādītājs

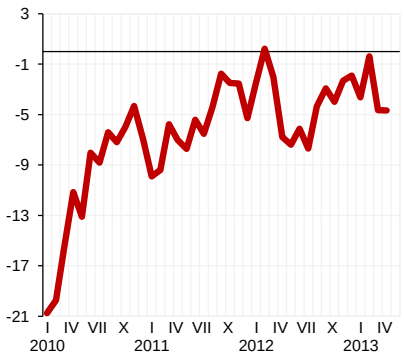

2.12.attēls. **Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

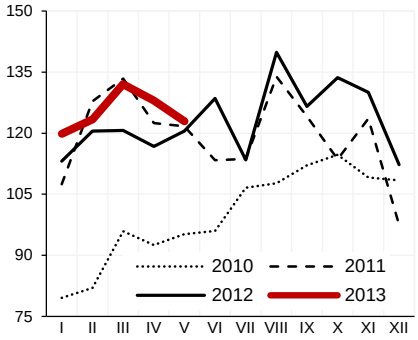

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

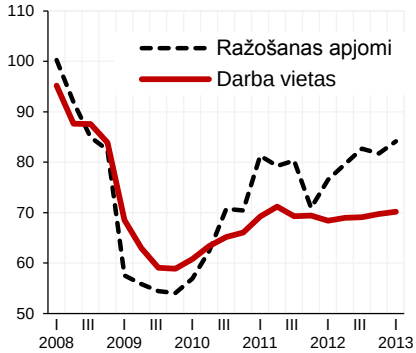

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

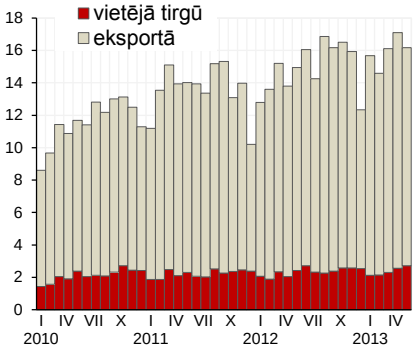

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

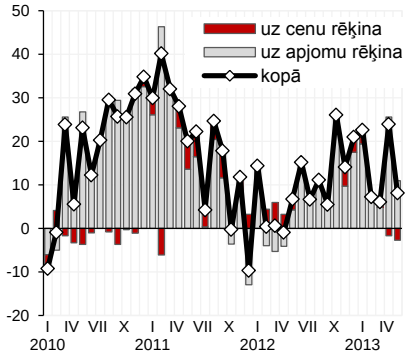

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009 XII=100

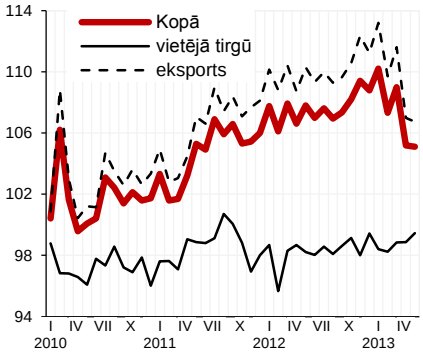

Nozares konfidences rādītājs

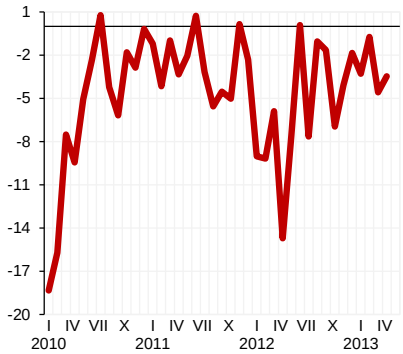

2.13.attēls. **Kokapstrādi raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

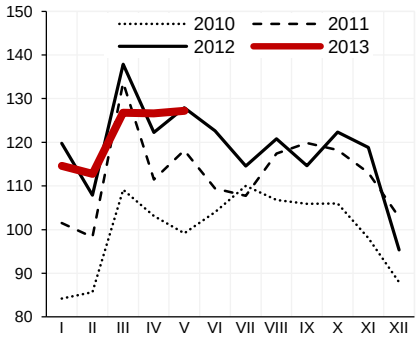

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

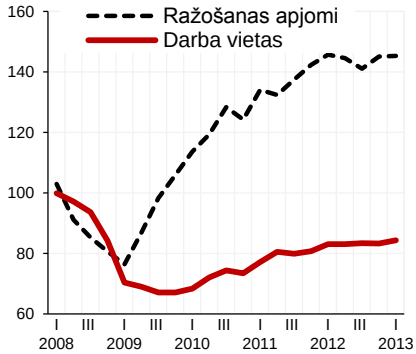

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

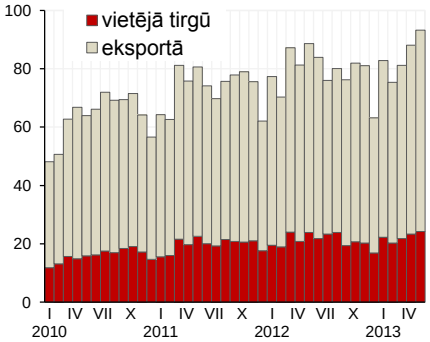

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

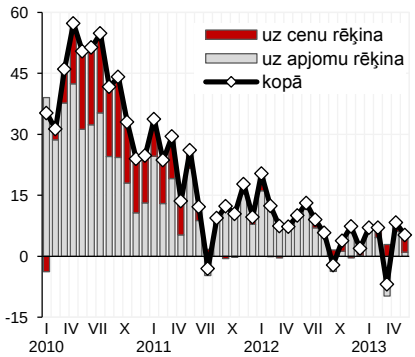

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

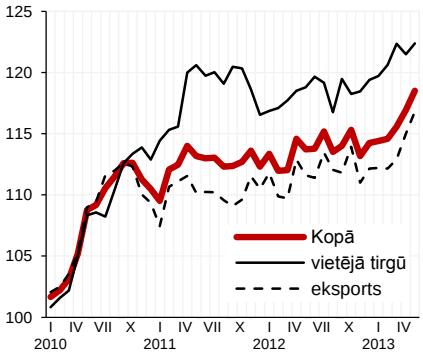

Nozares konfidences rādītājs

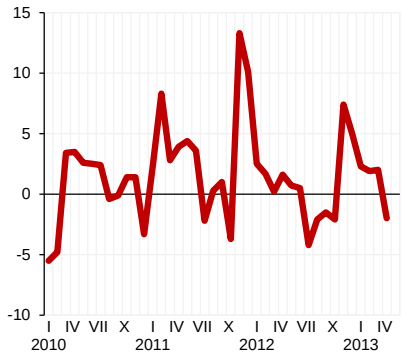

2.14.attēls. **Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

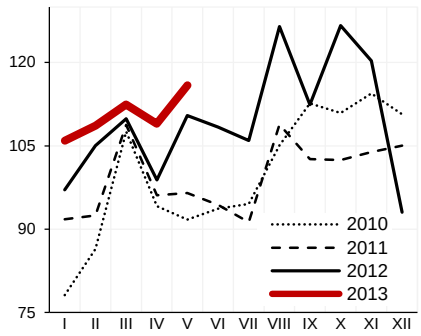

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

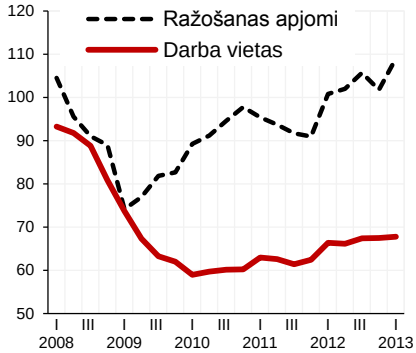

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

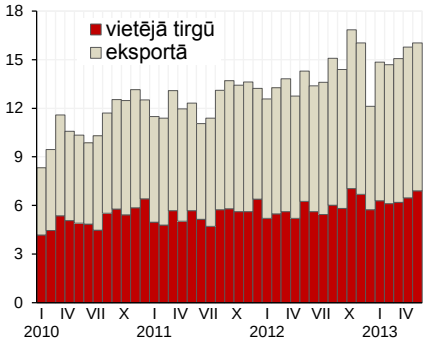

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

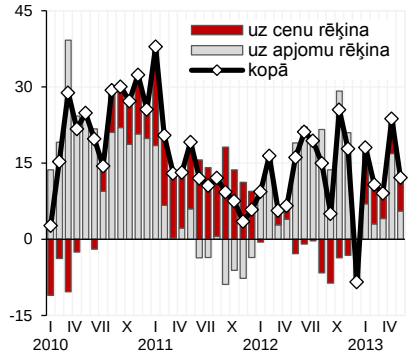

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

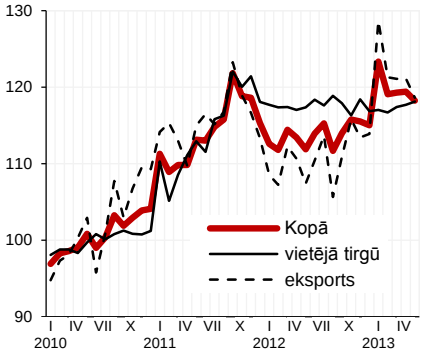

Nozares konfidences rādītājs

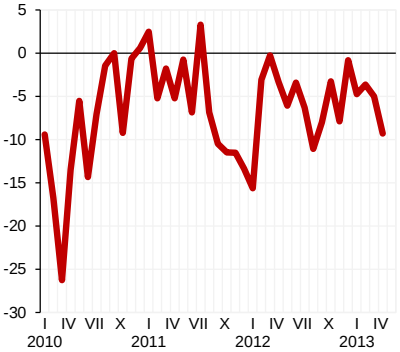

2.15.attēls. **Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

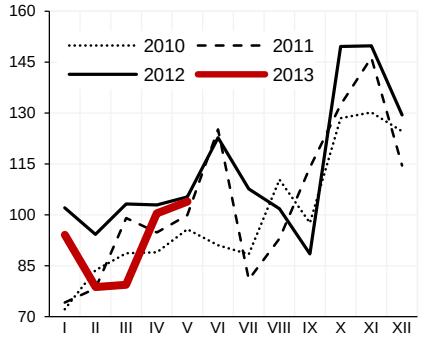

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

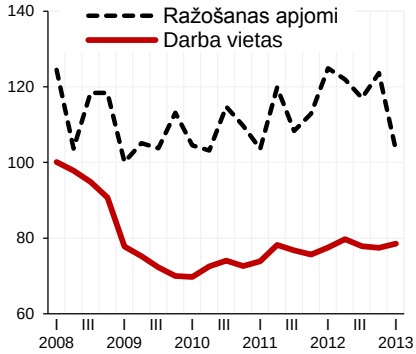

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

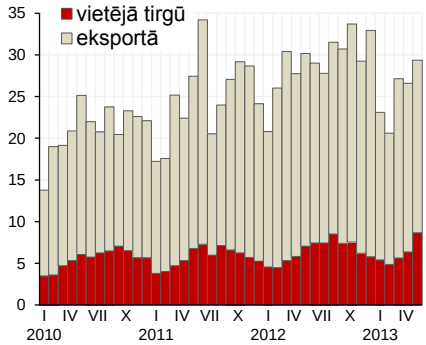

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

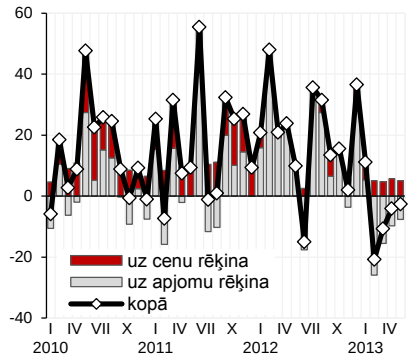

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

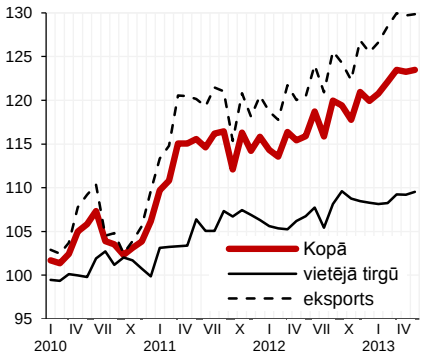

Nozares konfidences rādītājs

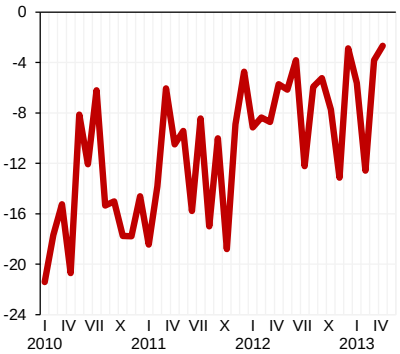

2.16.attēls. **Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

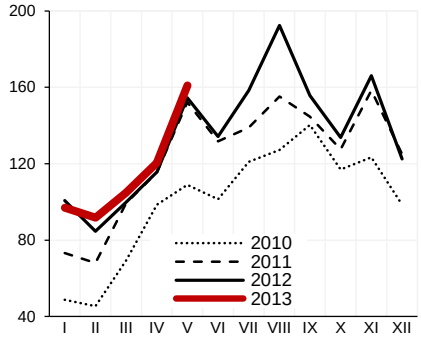

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

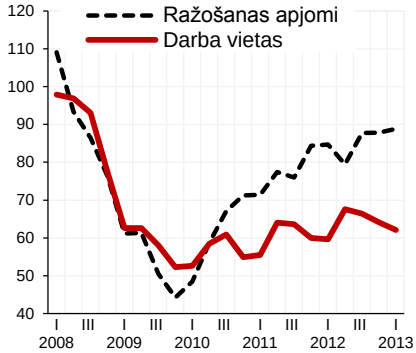

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

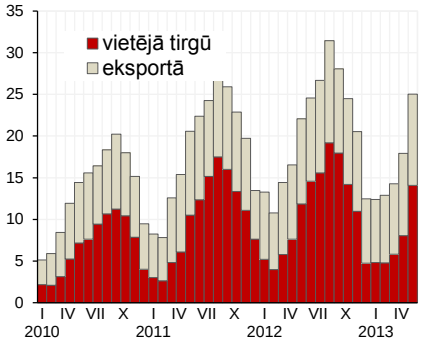

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

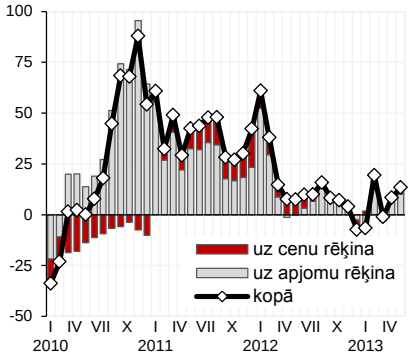

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

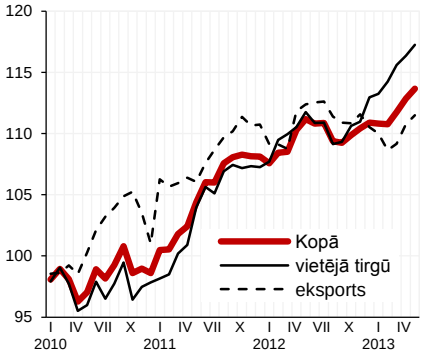

Nozares konfidences rādītājs

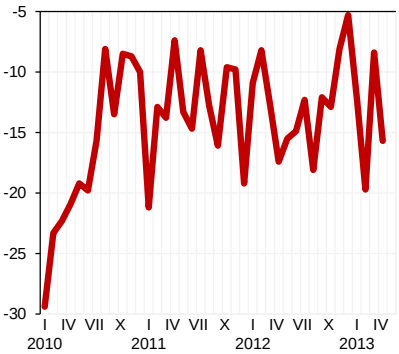

2.17.attēls. **Metālapstrādi raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

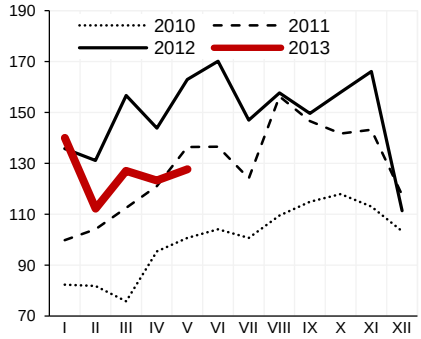

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

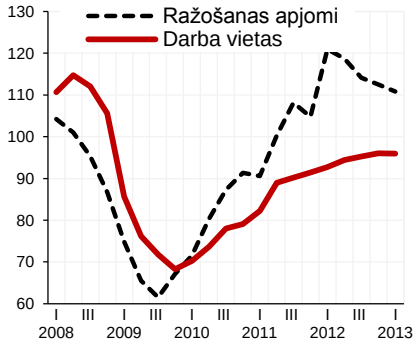

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

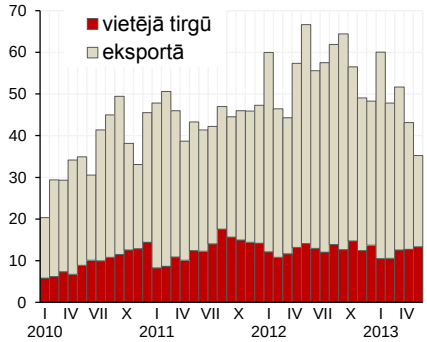

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

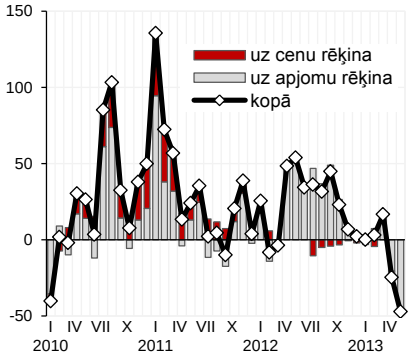

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

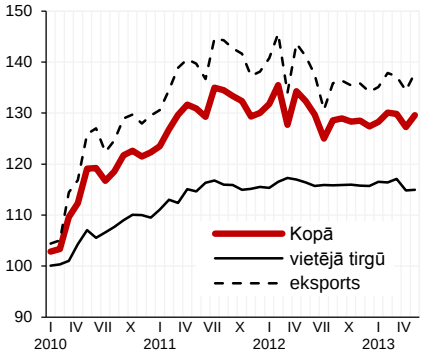

Nozares konfidences rādītājs

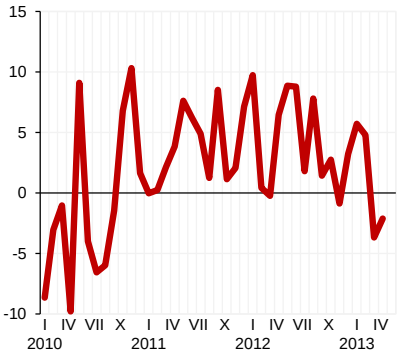

2.18.attēls. **Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

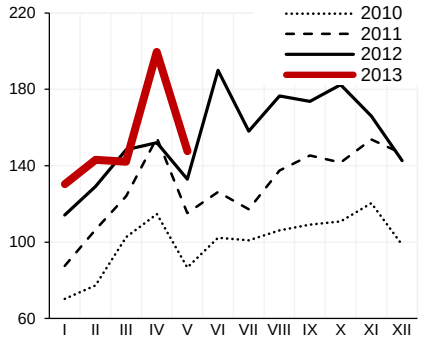

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

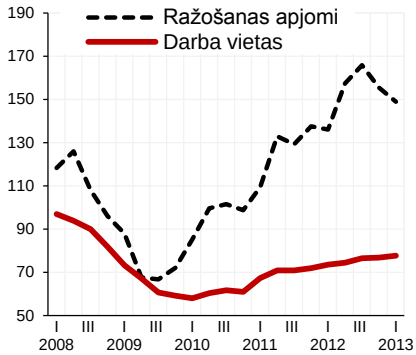

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

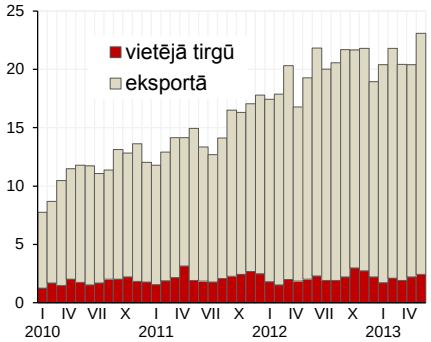

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

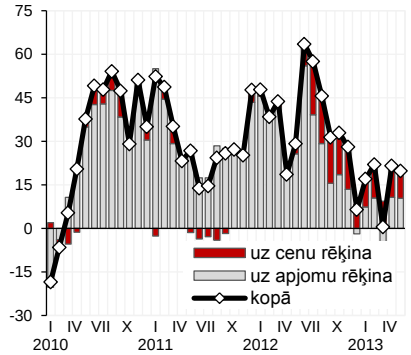

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

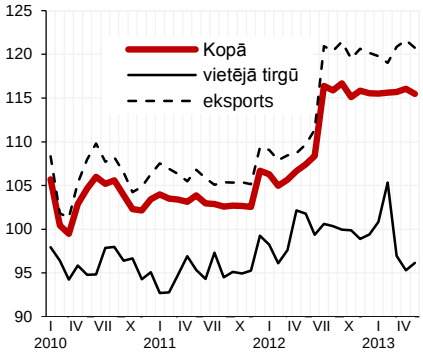

Nozares konfidences rādītājs

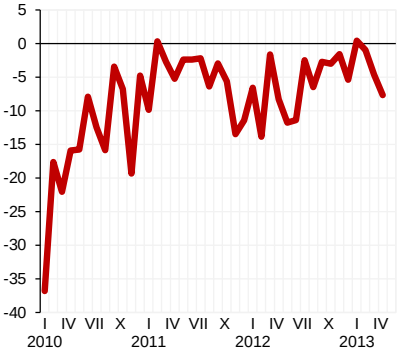

2.19.attēls. **Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

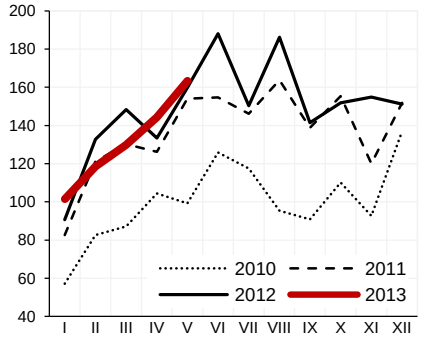

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

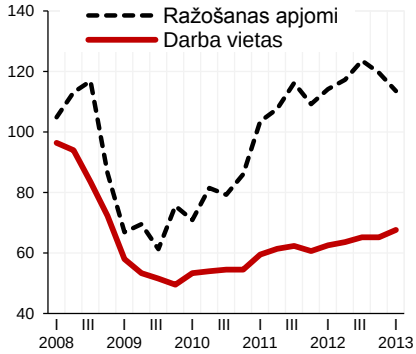

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

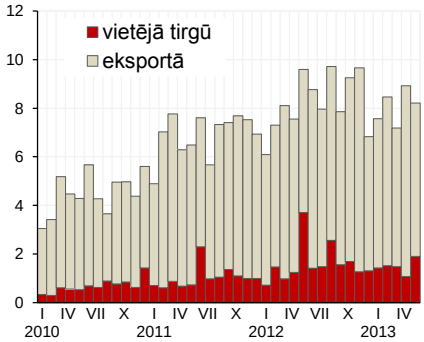

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

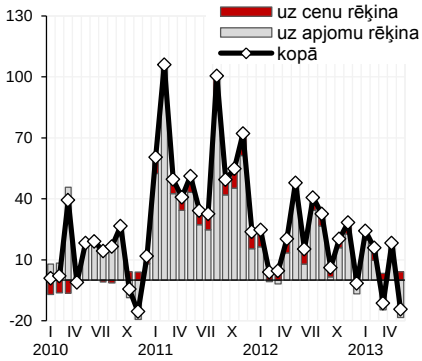

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

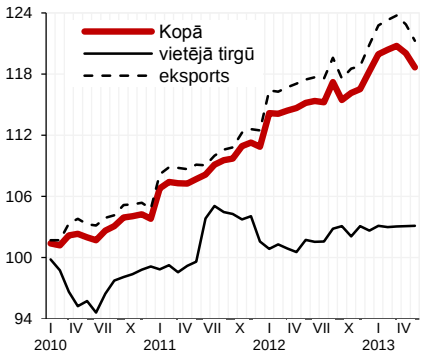

Nozares konfidences rādītājs

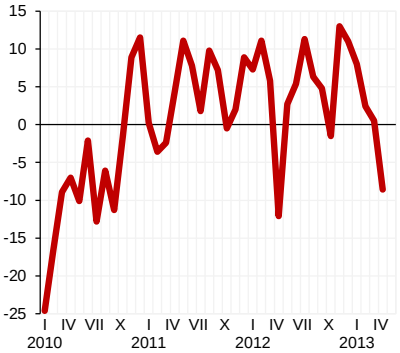

2.20.attēls. **Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

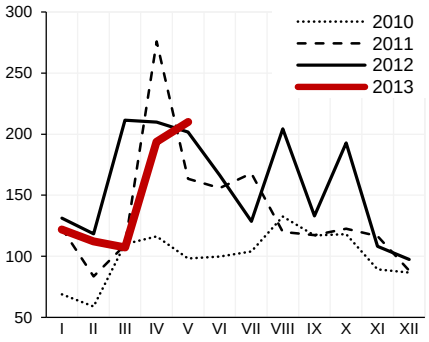

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

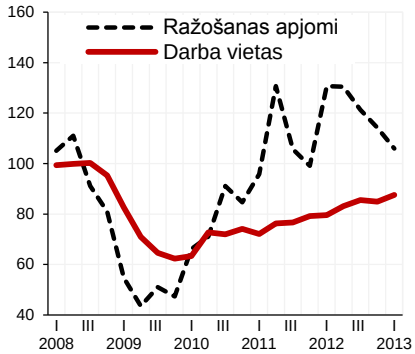

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

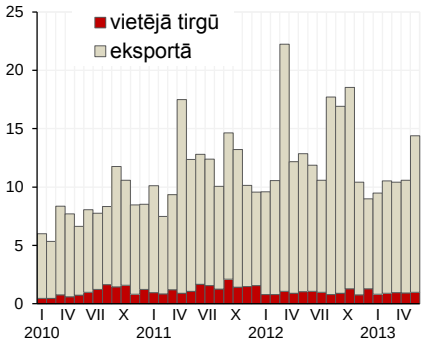

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

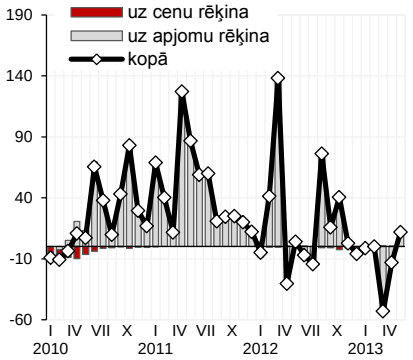

Ražotāju cenu izmaiņas, 2009=100

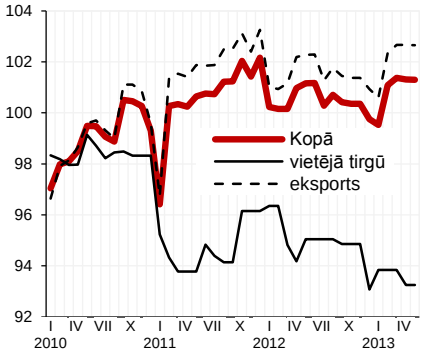

Nozares konfidences rādītājs

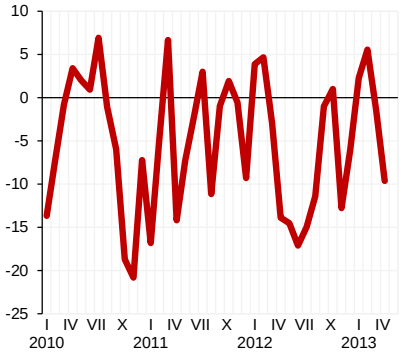

3. Pieprasījums

Aizvien lielāks devums ekonomikas izaugsmē ir **iekšzemes pieprasījumam**. 2013.gada 1.ceturkšņa laikā tas pieauga par 1% (pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem) un par 2,3% pārsniedza iepriekšējā gada 1.ceturkšņa līmeni. Iekšzemes pieprasījuma pieaugumu galvenokārt noteica privātā patēriņa palielinājums.

Privātais patēriņš pakāpeniski aug kopš 2011.gada sākuma. To veicina situācijas uzlabošanās darba tirgū. 2013.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar pagājušā gada 4.ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 1,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 4,7% lielāks nekā 2012.gada 1.ceturksnī. Tomēr joprojām ekonomiskās situācijas uzlabošanos nav vēl sajutuši visi iedzīvotāji – darba iespējas un atalgojums aug lēnāk nekā ekonomika kopumā. Privātais patēriņš joprojām ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa – 2013.gada 1.ceturksnī tas bija par 15% mazāks nekā 2007.gada nogalē, kad aizsākās tā samazināšanās.

Īstenotā valdības izdevumu ierobežošana tiešā veidā ietekmēja **valdības patēriņu**, kas pēdējos gados nepalielinājās un pašlaik ir caurmērā 2010.gada līmenī. 2013.gada 1.ceturksnī valdības patēriņš nedaudz pieauga, tomēr tā kāpums bija neliels saistībā ar valdības noteiktajiem fiskālās politikas mērķiem.

2013.gada 1.ceturkšņa laikā **investīcijas** saruka par 1,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 10,6% mazākas nekā pirms gada. Apjomu samazinājums ir saistīts ar tendencēm atsevišķās apstrādes rūpniecības nozarēs, kā, piemēram, kokapstrādē un metālapstrādē, kā arī iepriekšējā gada 1.ceturksnī veiktajiem apjomīgiem investīciju projektiem enerģētikas nozarē. Investīciju kāpumu joprojām ierobežo vājā kreditēšana, kā arī uzņēmēju nogaidošā pozīcija, ņemot vērā neskaidrību par turpmāko situācijas attīstību ārējā vidē.

Pēdējo trīs gadu laikā **Latvijas preču un pakalpojumu eksports** ir audzis ļoti strauji un ir galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Eksporta apjomi 2012.gadā par gandrīz 20% pārsniedza pirmskrīzes līmeni.

Kā iepriekš tika prognozēts, 2013.gada sākumā, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, eksporta pieaugums ir kļuvis mērenāks. 2013.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar 2012.gada 4.ceturksni, preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 0,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet salīdzinājumā ar 2012.gada 1.ceturksni – par 2,9 procentiem.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju spēja uzturēt konkurētspēju. Jāņem vērā, ka līdz šim Latvijas konkurētspējas uzlabošanos pamatā noteica darbaspēka izmaksu samazināšana, bet turpmāk izšķiroša loma būs spējai palielināt produktivitāti.

Preču un pakalpojumu importa dinamika ir cieši saistīta gan ar privātā patēriņa pieaugumu, gan starppatēriņa un investīciju preču pieprasījuma izmaiņām tautsaimniecības nozarēs. Tādējādi 2013.gada 1.ceturksnī importa dinamiku būtiski ietekmēja zemāks investīciju apjoms nekā pirms gada.

2013.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar 2012.gada 4.ceturksni, preču un pakalpojumu importa apjomi (salīdzināmās cenās) saruka par 0,2% un bija tikai par 1% lielāki nekā pirms gada.

Importa dinamika ir lēnāka nekā eksporta apjomu kāpums. 2013.gada 1.ceturksnī eksporta-importa saldo bija -3,2% no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un valdības patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. **IKP no izlietojuma puses**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati

	2011	2012	2011			2012				2013
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	4,8	5,4	5,2	5,9	4,3	5,4	7,1	5,1	4,2	4,7
Valsts patēriņš	1,1	-0,2	1,7	2,8	-1,1	0,7	0,5	-1,7	-0,2	1,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	27,9	12,3	28,8	27,6	26,0	39,0	20,5	2,0	4,2	-10,6
Eksports	12,4	8,3	15,3	10,4	10,2	12,5	4,7	8,1	8,5	2,9
Imports	22,1	2,9	26,1	21,5	17,8	9,8	3,5	-1,6	1,3	1,0
IKP	**5,5**	**5,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**7,0**	**5,2**	**5,2**	**5,1**	**3,6**

Struktūra, % no IKP

	2011	2012	2011			2012				2013
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	62,2	62,1	62,1	61,6	59,8	65,3	63,5	61,5	58,9	64,8
Valsts patēriņš	17,7	15,3	18,3	15,5	18,6	15,5	16,1	13,2	16,4	16,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	21,3	23,5	17,7	26,2	24,7	20,3	21,3	25,9	25,7	17,9
Izmaiņas krājumos	3,6	2,4	5,4	4,1	1,8	3,8	3,7	2,2	0,3	4,1
Eksports	58,8	61,1	58,9	59,1	57,7	62,1	59,2	62,0	61,2	62,9
Imports	63,6	64,4	62,4	66,5	62,6	67,0	63,9	64,8	62,6	66,1
Eksporta-importa saldo	-4,8	-3,3	-3,5	-7,4	-4,9	-4,9	-4,6	-2,8	-1,3	-3,2
IKP	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Ieguldījums pieaugumā, %

	2011	2012	2011			2012				2013
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	3,3	3,7	3,6	4,0	2,9	4,0	4,9	3,4	2,8	3,4
Valsts patēriņš	0,2	0,0	0,3	0,4	-0,2	0,1	0,1	-0,2	0,0	0,2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	5,8	3,1	5,0	6,8	6,4	7,1	4,3	0,6	1,2	-2,5
Izmaiņas krājumos	2,6	-4,1	3,4	2,9	1,7	-4,9	-4,5	-4,3	-2,9	1,4
Eksports	6,8	4,9	8,3	5,8	5,7	7,5	2,8	4,7	4,9	1,8
Imports	-13,2	-2,0	-14,9	-13,3	-10,8	-6,8	-2,3	1,1	-0,9	-0,7
IKP	**5,5**	**5,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**7,0**	**5,2**	**5,2**	**5,1**	**3,6**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

	2010			2011				2012				2013
	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	-0,9	2,2	2,2	0,4	0,6	2,4	1,1	0,6	2,4	0,5	0,8	1,8
Valsts patēriņš	-0,4	-0,1	-1,4	2,6	-0,1	0,3	-0,8	0,1	0,0	-0,4	0,0	0,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	4,1	17,8	-3,2	6,6	8,0	12,9	-2,2	13,9	-6,2	0,8	2,8	-1,8
Eksports	4,1	4,5	2,3	3,1	3,9	1,1	2,0	2,8	0,5	2,2	1,7	0,8
Imports	4,3	6,9	4,6	6,4	5,7	3,4	0,6	0,7	-0,8	-0,9	1,7	-0,2
IKP	**0,4**	**0,7**	**1,1**	**1,5**	**2,0**	**1,3**	**1,0**	**1,2**	**1,4**	**1,7**	**1,4**	**1,4**

3.1.attēls. **Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

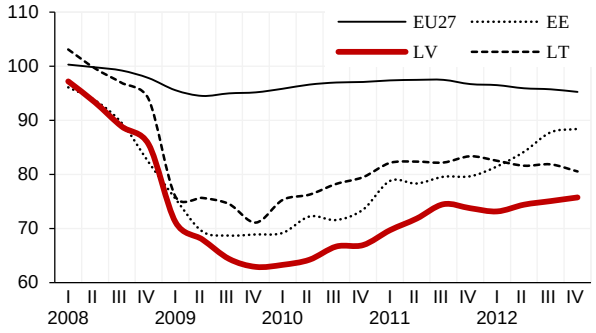

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

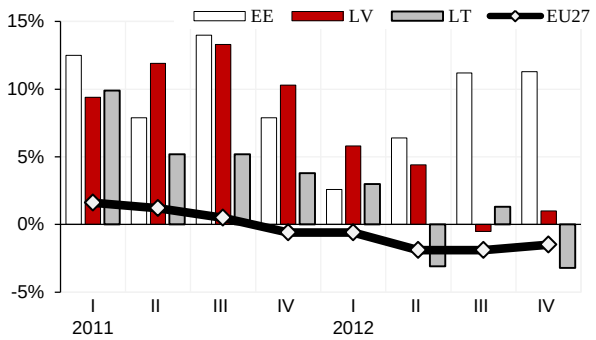

3.2.attēls. **Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

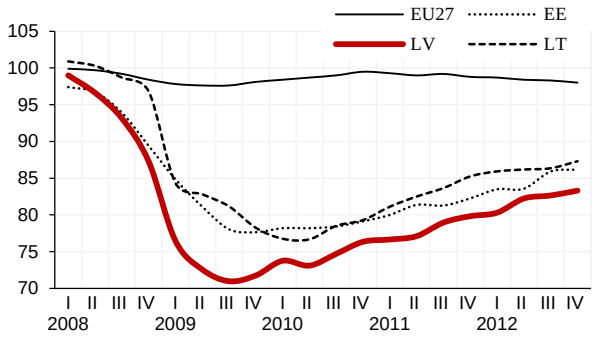

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

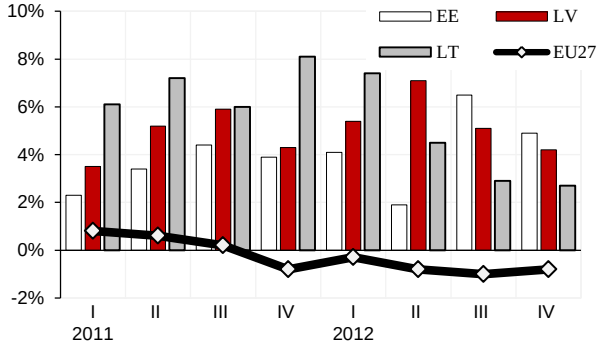

Patērētāju konfidences rādītājs*

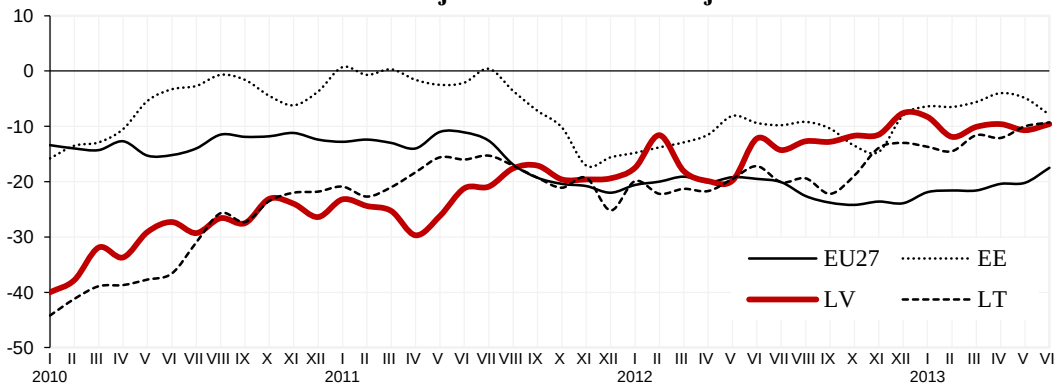

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

3.3.attēls. **Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

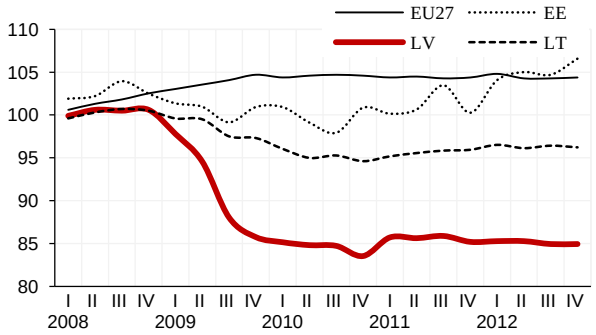

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

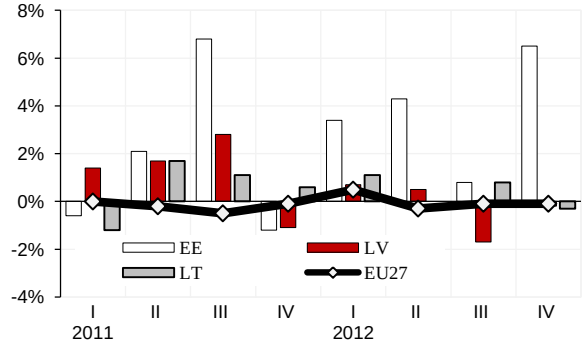

3.4.attēls. **Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

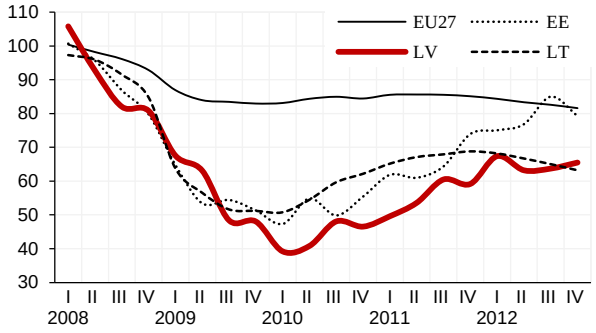

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

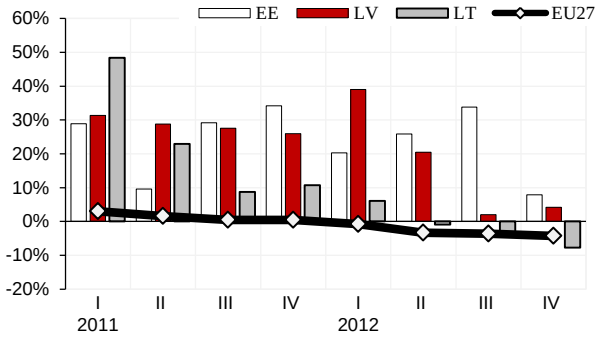

3.5.attēls. **Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

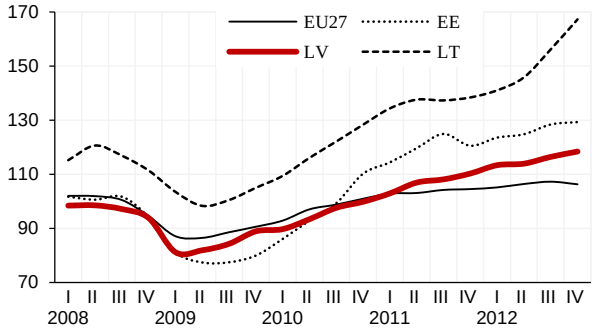

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

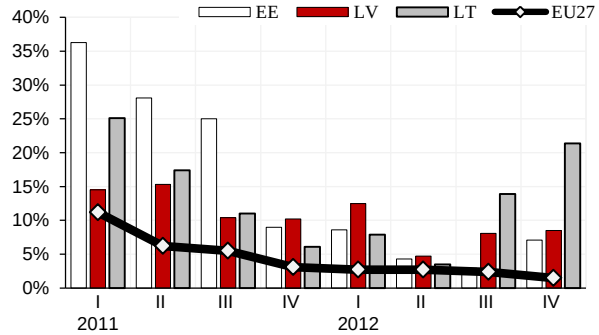

3.6.attēls. **Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2007.g. IV ceturksnis = 100

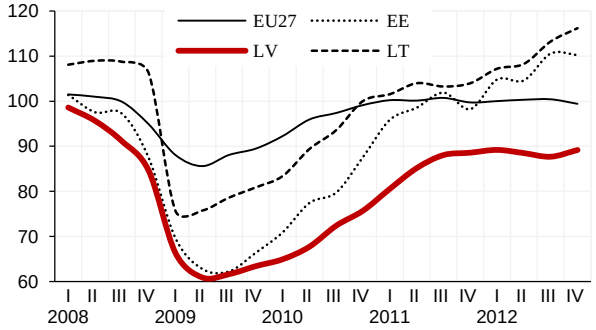

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

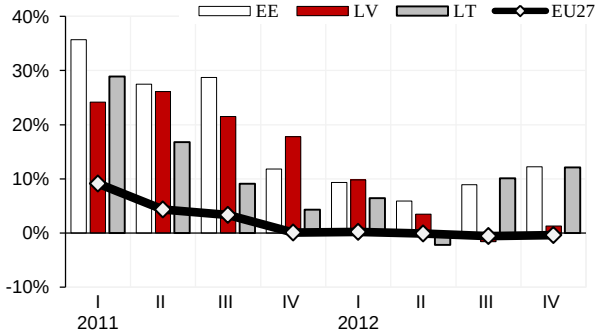

4. Ārējais sektors

Pēdējos divos gados maksājumu bilances tekošais konts ir neliela deficīta līmenī. 2011.gadā tekošā konta deficīts bija 2,2% no IKP, savukārt 2012.gadā – 1,7% no IKP. Arī 2013.gada 1.ceturksnī tekošā konta negatīvā bilance bija 1,4% līmenī no IKP.

Latvijas **tekošā konta** bilances izmaiņas galvenokārt ietekmē izmaiņas ārējās tirdzniecības bilances posteņos. Kopš krīzes sākuma ārējās tirdzniecības deficīts ir būtiski samazinājies, ko lielā mērā noteica straujš eksporta apjomu pieaugums, kamēr importa dinamika bija mērenāka.

2011.gadā **ārējās tirdzniecības deficīts** sasniedza 10,8% no IKP, kas bija krietni zemākā līmenī nekā pirms krīzes (2007.gadā – 24% no IKP). 2012.gadā eksporta un importa dinamika bija gandrīz divreiz mērenāka nekā pirms gada. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, eksports pieauga par 14,2% (faktiskajās cenās), bet imports – par 11%. Savukārt 2013.gada 1.ceturksnī eksporta apjoms bija par 7,7% lielāks nekā pirms gada, bet imports pieauga par 5% un ārējās tirdzniecības bilances deficīts sasniedza 10,8% no IKP. Jāatzīmē, ka 2012.gadā preču eksports faktiskajās cenās bija 1,7 reizes lielāks nekā 2007.gadā, savukārt preču importa apjoms tikai par 9% pārsniedza 2007.gada importa apjoma līmeni.

Pakalpojumu bilances pozitīvais saldo palielinās. 2012.gadā pakalpojumu bilances pārpalikums bija 6,8% no IKP, kas gandrīz divas reizes pārsniedza 2007.gada līmeni. Arī 2013.gada sākumā pakalpojumu eksporta apjoms gandrīz divreiz pārsniedz pakalpojumu importa apjomu.

Ienākumu bilances stāvokli galvenokārt nosaka nerezidentu uzņēmumu rentabilitātes izmaiņas. Saistībā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes laikā, ienākumu bilance bija pozitīva. 2012. gadā un 2013.gada 1.ceturksnī ienākumu bilances deficīts bija attiecīgi 1,5% un 0,9% no IKP, ko ietekmēja nerezidentu ieguldījumu ienākumu pieaugums. Jāatzīmē, ka nerezidentu ienākumi no ieguldījumiem Latvijas tautsaimniecībā 2012.gadā bija gandrīz par 30% mazāki nekā 2007.gadā, savukārt nerezidentu ienākumi no dividendēm un filiāļu sadalītā peļņa sasniedza 90% no 2007.gada līmeņa.

Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs, saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī. 2012.gadā un 2013.gada 1.ceturksnī kārtējo pārvedumu konta pārpalikums bija attiecīgi 2,9% un 2,5% līmenī no IKP (2011.gadā – 3,1% no IKP). Šī konta stāvokli pārsvarā nosaka ES fondu līdzekļu ieplūde.

Finanšu konta bilances svārstības pa ceturkšņiem joprojām ir izteiktas. 2012.gada 1.ceturksnī palielinājās valsts parādsaistības, kā rezultātā finanšu konta bilance bija pozitīva (14,9% no IKP), savukārt 2.ceturksnī finanšu konts bija negatīvs (7,3% no IKP), ko noteica aktīvu pieaugums un noguldījumu samazinājums banku sektorā. 2012.gada 3.ceturksnī finanšu konta deficīts samazinājās līdz 0,1% no IKP. To noteica pozitīvas neto portfeļieguldījumu plūsmas finanšu sektorā, kas daļēji kompensēja finanšu aizplūdi saistībā ar valsts parādsaistību samazināšanu. Savukārt 2012.gada 4.ceturksnī finanšu konts bija ar pārpalikumu 2,7% apmērā no IKP. Kopumā 2012.gadā finanšu konta bilances pozitīvais saldo bija 2% līmenī no IKP. 2013.gada 1.ceturksnī finanšu kontā bija deficīts 2,1% no IKP.

Salīdzinoši augstā līmenī saglabājas ienākošo **ĀTI intensitāte**. 2011.gadā ĀTI apjoms Latvijas ekonomikā gandrīz četras reizes pārsniedza iepriekšējā gada ienākošās ĀTI plūsmas un bija 5,2% no IKP līmenī. 2012.gadā un 2013.gada 1.ceturksnī piesaistīto ĀTI apjoms bija nedaudz mērenāks nekā pirms gada un sasniedza attiecīgi 3,5% un 2,7% no IKP.

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2013.gada marta beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 7706,3 milj. latu (10965,1 milj. eiro), kas bija par 16,3% vairāk nekā 2012.gada marta beigās. ĀTI daļa uzkrātā ārvalstu kapitāla struktūrā veidoja 28,3 procentus.

Portfeļinvestīciju daļa ienākošās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos trīs gados nepārsniedz 10% no tām. 2012.gadā portfeļinvestīciju bilance bija ar pārpalikumu (4,5% no IKP), ko galvenokārt noteica valsts sektora ārējo parādsaistību palielināšanās. Portfeļinvestīciju plūsmu svārstības būtiski ietekmē banku sektora bilanču stabilizācijas darījumi, kā arī valsts ārējā parāda restrukturizācija. 2013.gada 1.ceturksnī portfeļinvestīciju konts bija sabalansēts.

Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citām investīcijām. 2012.gada 1.ceturksnī citu ieguldījumu bilance bija pozitīva – 5,1% no IKP, bet turpmāk atkal ar deficītu (2.ceturksnī – 1%, 3.ceturksnī – 5,2% un 4.ceturksnī – 17,9% IKP). Kopumā 2012.gadā, kā arī 2013.gada 1.ceturksnī citu investīciju bilances saldo bija negatīvs attiecīgi 5,4% un 3,6% no IKP līmenī. Tāpat kā portfeļinvestīciju, arī citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizācijas politiku.

Kā liecina Latvijas starptautisko investīciju bilances dati 2013.gada marta beigās valdības bruto ārējais parāds bija 4927,3 milj. latu apmērā (31,4% no IKP) jeb par 1,3% zemākā līmenī nekā pirms gada. Kaut arī valdības ārējais parāds samazinājās, tomēr Latvijas kopējais bruto ārējais parāds pieauga par 3,2% un 2013.gada marta beigās veidoja 138,6% no IKP.

Kopš 2009.gada sākuma **lata reālais efektīvais kurss** (REK) samazinājās, kas bija saistīts gan ar cenu līmeņa un darba algu samazināšanos, gan citu ar ražošanu saistīto izmaksu optimizāciju. 2011.gada pirmajā pusē, augot inflācijai, lata REK palielinājās, bet jau kopš 2011.gada septembra lata REK tendences ir lejupvērstas. 2013.gada aprīlī lata reālais efektīvais kurss, kas aprēķināts, izmantojot patēriņa cenu indeksu, bija par 2% mazāks nekā pirms gada.

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, maksājumu bilances tekošais un finanšu konts, kā arī lata efektīvā kursa izmaiņas.

4.1.attēls. **Preču eksports un imports pa mēnešiem**

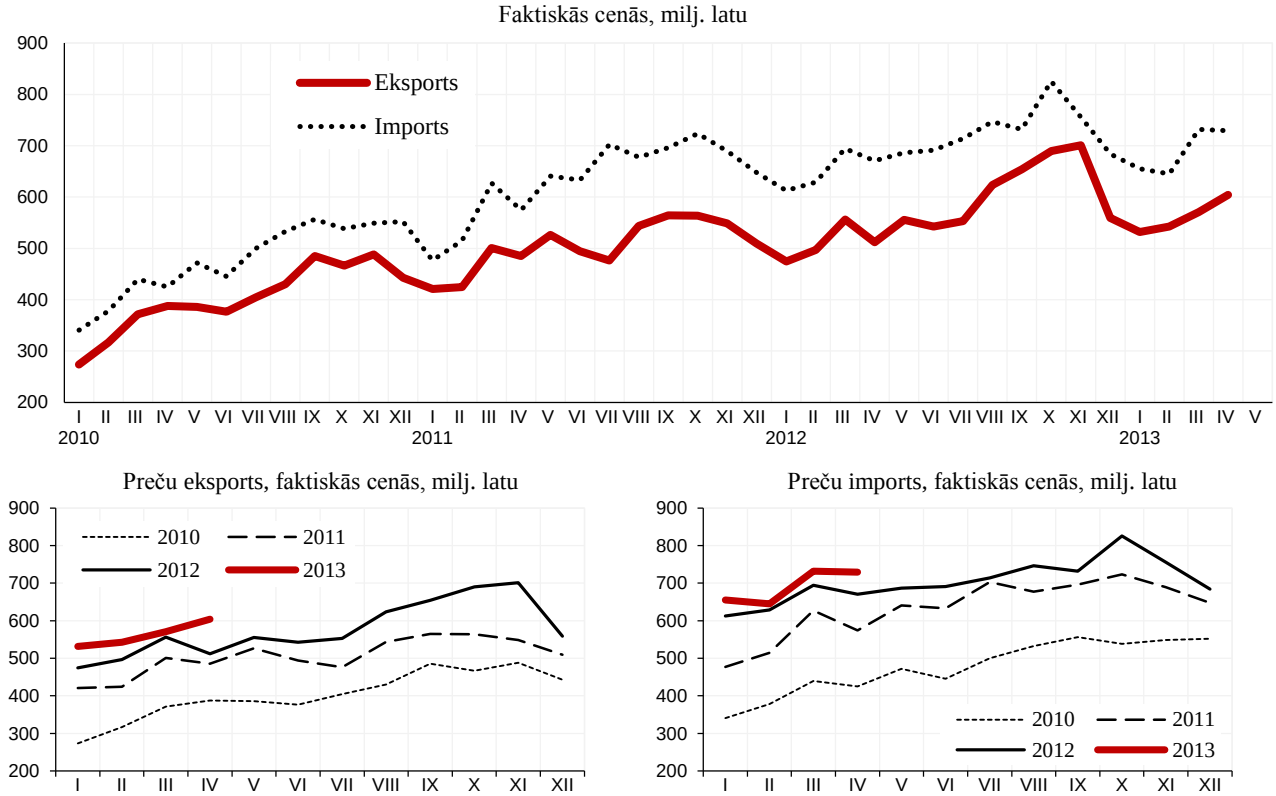

4.2.attēls. **Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem**

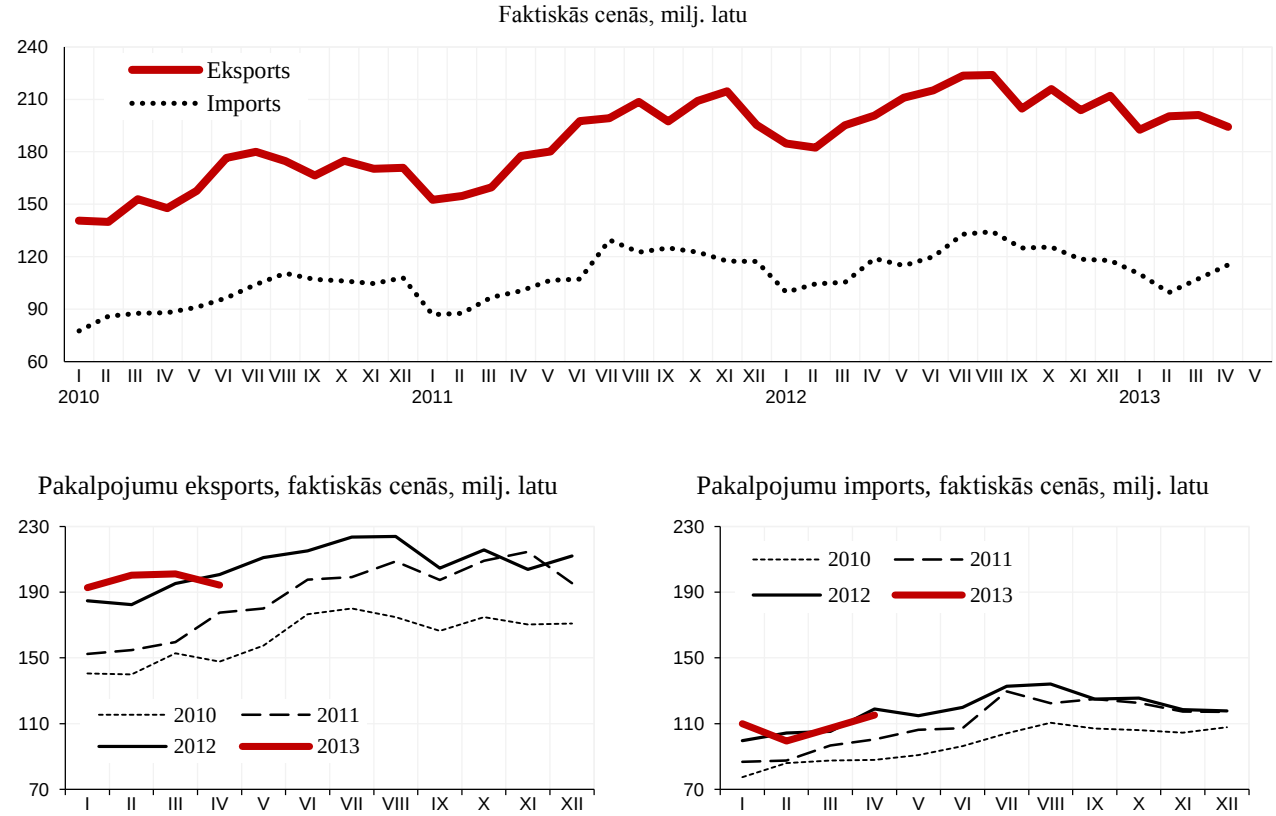

4.3.attēls. **Maksājumu bilance pa ceturkšņiem**

Maksājumu bilances konti, % no IKP

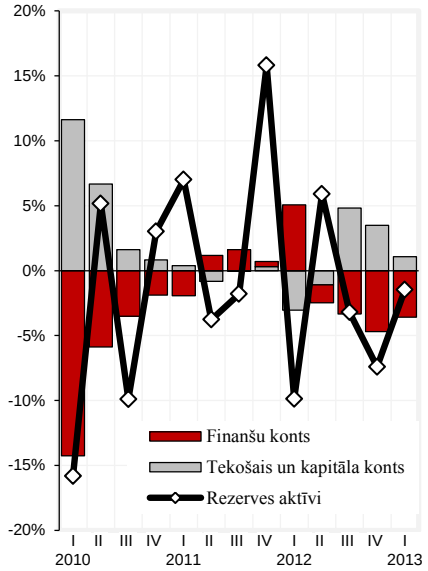

Maksājumu bilances tekošais konts, % no IKP

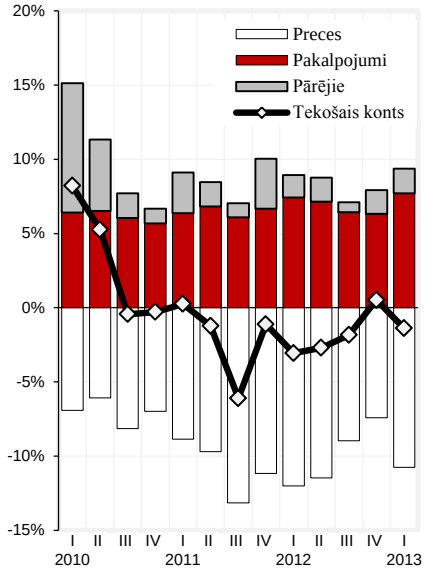

Maksājumu bilances finanšu konts, bez rezerves aktīviem, % no IKP

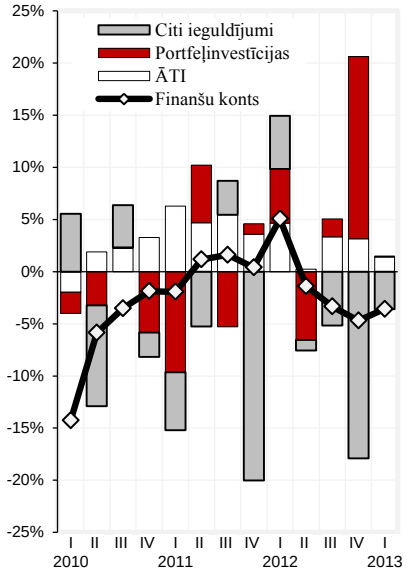

4.4.attēls. **Lata reālā efektīvā kursa indekss**

Lata REK[1], 2009.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot **patēriņu cenu indeksu**

Lata REK, 2009.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot **ražotāju cenu indeksu**

[1] Latvijas Banka aprēķina lata reālo efektīvo kursu pret 13 galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām. Lata reālais kurss ietver lata nominālā kursa izmaiņas pret Latvijas tirdzniecības partnervalsts valūtu, kā arī cenu izmaiņas Latvijā salīdzinājumā ar cenu izmaiņām tirdzniecības partnervalstī. Lata reālais efektīvais kurss parāda Latvijas relatīvo eksporta konkurētspēju pasaules tirgos. Galvenās tirdzniecības partnervalstis: ASV, Dānija, Francija, Igaunija, Itālija, Krievija, Lielbritānija, Lietuva, Nīderlande, Polija, Somija, Vācija un Zviedrija.

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors

Valdības finanses

2013.gada piecos mēnešos konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi (2475,6 milj. latu) pārsniedza izdevumus (2288,5 milj. latu), kā rezultātā konsolidētā kopbudžetā bija pārpalikums 187,1 milj. latu apmērā. Salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, 2013.gada piecos mēnešos konsolidētā kopbudžeta bilance ir uzlabojusies par 155,4 milj. latu. Pamatā šādu bilances uzlabojumu nodrošināja ieņēmumi no Eiropas Komisijas par ES fondu projektu īstenošanu. Tomēr, analizējot budžeta izpildi pēc naudas plūsmas, šāda tendence uzlabo bilanci, taču atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai ieņēmumus var uzskaitīt tādā apjomā, kādā ir veiktie izdevumi, izslēdzot nacionālo līdzfinansējumu. Ņemot vērā to, ka gada piecos mēnešos izdevumu līmenis bija zemāks nekā ieņēmumi, kas tādējādi veido negatīvu korekciju vispārējās valdības budžetā.

2013.gada piecos mēnešos konsolidētā **kopbudžeta ieņēmumi** pieauga par 300,5 milj. latu un bija par 13,8% lielāki nekā 2012.gada attiecīgajā periodā. Ieņēmumu pieaugumu kopbudžetā 2013.gada piecos mēnešos galvenokārt nodrošināja ieņēmumu pieaugums no ārvalstu finanšu palīdzības, kas pieauga par 142,4 milj. latu jeb 67,0%, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn. Ieņēmumu pieaugumu nodrošināja arī ieņēmumu pieaugums no nodokļu un nenodokļu ieņēmumiem.

Kopējie nodokļu ieņēmumi (ieskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2013.gada piecos mēnešos bija 1886,7 milj. latu, kas ir par 69,4 milj. latu jeb 3,8% vairāk nekā plānots. Salīdzinot ar 2012.gada pieciem mēnešiem, kopējie nodokļu ieņēmumi bija par 130,7 milj. latu jeb 7,4% vairāk, ko galvenokārt noteica sociālo apdrošināšanas iemaksu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2013.gada piecos mēnešos bija 121,8 milj. latu, kas ir par 21 milj. latu jeb 20,9% vairāk nekā 2012.gada attiecīgajā laika periodā, savukārt piecu mēnešu plāns tika pārpildīts par 10,9 milj. latu jeb 9,8%. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu izpildi nodrošināja uzņēmumu finanšu rezultātu uzlabošanās. Par uzņēmumu finanšu rezultātu augšupeju liecina arī 2013.gada piecos mēnešos veiktās uzņēmumu ienākuma nodokļa bruto iemaksas 135,7 milj. latu apmērā, kas salīdzinājumā ar 2012.gada attiecīgo periodu ir par 19,6 milj. latu jeb 16,8% lielākas. Savukārt 2013.gada piecos mēnešos veiktās uzņēmumu ienākuma nodokļa atmaksas ir samazinājušās par 9,7 procentiem.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2013.gada piecos mēnešos bija 458,1 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2012.gada pieciem mēnešiem bija par 15,2 milj. latu jeb 3,4% vairāk. 2013.gada piecu mēnešu plāns tika gandrīz izpildīts – ievākums bija 99,4% no plānotā. Viens no pievienotās vērtības nodokļa plāna neizpildes ietekmējošiem faktoriem ir atmaksu pieaugums, ko ietekmēja pirmajos mēnešos veiktās atmaksas par iepriekšējo periodu, kas saistītas ar decembra neatmaksāto atmaksu sloga pāreju uz 2013.gada janvāri-februāri.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksu pieauguma temps saglabā mērenu pieaugumu un salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, tas pieaudzis par 3,1%. Tomēr

jāņem vērā, ka 2013. gada pirmajā pusē ieņēmumu pieauguma salīdzinājumu ar pērnā gada attiecīgo periodu ietekmē arī atšķirīgu likmju piemērošana (līdz 2012. gada 1. jūlijam 22%, pēc tam – 21%).

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2013.gada piecos mēnešos bija 201,4 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2012.gada attiecīgo laika periodu bija par 5,8 milj. latu jeb 3% vairāk. Samazinājums pret 2012.gada pieciem mēnešiem ir vērojams akcīzes nodokļa ieņēmumos no naftas produktiem (-1 milj. latu jeb 1% apmērā) un no alus (-0,8 milj. latu jeb 12,7% apmērā).

Iepriekš minēto akcīzes nodokļu veidiem netika izpildīts arī 2013.gada plāns pieciem mēnešiem – attiecīgi akcīzes nodokļa ieņēmumi no naftas produktiem par 2,5% (saistīts ar nodokļa nomaksas termiņa pagarinājumu vairākiem uzņēmumiem) un alum par 19,4% (saistīts mazāku patēriņam nodoto alus daudzumu). Neskatoties uz to 2013.gada piecu mēnešu plāns tika izpildīts plānotajā apjomā, jo plāna neizpildi kompensēja pārējo akcīzes nodokļu veidu pārpilde.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2013.gada piecos mēnešos bija 381,4 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2012.gada pieciem mēnešiem bija par 33,6 milj. latu jeb 9,6% vairāk. Piecu mēnešu plāns tika pārpildīts par 32,5 milj. latu jeb 9,3%. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu galvenokārt ietekmēja sekmīgā janvāra izpilde (ko ietekmēja fakts, ka 2012.gada decembrī bija salīdzinoši mazāks darba dienu skaits), kā arī nodarbināto darba samaksas palielināšanās un darba ņēmēju skaita pieaugums. Saskaņā ar VID datiem, 2013. gada martā darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits pieaudzis par 1,4% salīdzinājumā ar 2012.gada martu. 2013.gada četros mēnešos nodarbināto ienākumi palielinājušies par 6,3% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu 2012.gadā. 2013.gada četros mēnešos salīdzinājumā ar 2012.gada attiecīgo periodu par 2 procentpunktiem ir pieaudzis to darba ņēmēju īpatsvars, kuru ienākumi ir virs 500 latiem.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2013.gada pirmajos piecos mēnešos tika iekasēti 601,5 milj. latu, kas ir par 48 milj. latu jeb 8,7% vairāk nekā 2012.gadā. 2013.gada piecos mēnešos valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi tika plānoti 577,9 milj. latu apmērā, taču faktiskie ieņēmumi 2013.gadā bija par 23,6 milj. latu jeb 4,1% vairāk nekā plānots. Analoģiski kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, sociālās apdrošināšanas iemaksas ieņēmumus galvenokārt ietekmēja sekmīgā janvāra izpilde un darba samaksas fonda pieaugums.

Konsolidētā **kopbudžeta izdevumi** 2013.gada piecos mēnešos palielinājās, taču ievērojami lēnāk nekā ieņēmumi – par 145,1 milj. latu jeb 6,8% salīdzinājumā ar 2012.gada attiecīgo periodu.

2013.gada piecos mēnešos kopējo izdevumu pieaugumu galvenokārt noteica uzturēšanas izdevumu pieaugums par 126,6 milj. latu jeb 6,2%, savukārt izdevumi kapitālajiem izdevumiem pieauga par 18,6 milj. latu jeb 15,9%. Analizējot atsevišķas konsolidētā kopbudžeta uzturēšanas izdevumu pozīcijas var secināt, ka lielākais izdevumu pieaugums bija vērojams subsīdijām un dotācijām par 53,6 milj. latu jeb 13,5% un atalgojumam par 26,6 milj. latu jeb 6,1 procentu.

Banku sektors

Turpina pieaugt gan rezidentu, gan nerezidentu piesaistīto noguldījumu atlikumi un 2013.gada 1.ceturksnī tie par 13,9% pārsniedza 2012.gada attiecīgā perioda līmeni. No visiem nebanku noguldījumiem nerezidentu noguldījumu īpatsvars ir pieaudzis no 37% 2010.gada 1.ceturksnī līdz 50% 2013.gada 1.ceturksnī, savukārt rezidentu noguldījumu īpatsvars sarūk.

Kredītportfeļa kvalitāte joprojām turpina uzlaboties un 2013.gada 1.ceturksnī ar maksājuma kavējumu bija 17,9% kredītu. To galvenokārt noteica kredītu rezidentiem ar maksājumu kavējumu virs 90 dienām samazinājums par 26,6%. Šie kredīti veido gandrīz 60% no visiem kredītiem ar maksājumu kavējumu.

2013.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, gandrīz uz pusi pieauga no jauna izsniegto kredītu apjoms. Visstraujākais apjoma pieaugums (par 66%) bija vērojams rezidentiem izsniegto jauno kredītu kategorijā. Par trešdaļu pieauga arī nerezidentiem izsniegto kredītu apjoms. Kopumā nerezidentiem izsniegti 45% no jaunajiem kredītiem. Pieaug arī mājsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu apjoms. Tomēr, ņemot vērā joprojām ierobežoto mājsaimniecību maksātspēju, tuvākajā laikā mājsaimniecībām izsniegto kredītu apjoms saglabāsies zems. Uzņēmējiem izsniegti 24% jauno kredītu, kas ir par 9,3% vairāk nekā iepriekšējā gada 1.ceturksnī. Apjoma ziņā puse no visiem tautsaimniecībā izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās.

Kredītu atlikumu sarukuma temps ir palēninājies un 2013.gada 1.ceturkšņa beigās, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kredītu atlikumi saruka par 5,3%. To noteica rezidentiem izsniegto kredītu atlikumu sarukums par 6,6%. Nerezidentiem izsniegto kredītu atlikumi šajā periodā pieauga par 4,6%, tomēr to īpatsvars kopējā nebankām izsniegto kredītu apjomā ir tikai 13%. Palēnām pieaug komerckredītu atlikumi (par 4,5%). Patēriņa kreditēšana joprojām ir vāja. Hipotekāro kredītu atlikumi samazinās, kaut arī ne tik strauji kā iepriekš (par 9,1%).

Tautsaimniecības nozarēm izsniegto kredītu atlikumi 2013.gada 1.ceturksnī bija par 4,5% mazāki nekā gadu iepriekš. Visstraujāk izsniegto kredītu atlikumi saruka būvniecībā un sabiedrisko pakalpojumu nozarē (izglītība un veselības aprūpe), savukārt straujākais pieaugums bija elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē un ūdens apgādes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē.

2013.gada 1.ceturksnī pieauga gan eiro, gan latos izsniegto īstermiņa un ilgtermiņa kredītu procentu likmes. Eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes sasniedza 8,4%, savukārt latos izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likme bija 8%. Latos un eiro izsniegto īstermiņa kredītu procentu likmes svārstības bija minimālas.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālajiem rādītājiem, nodokļu ieņēmumiem, izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

5.1.attēls. **Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji**, milj. latu

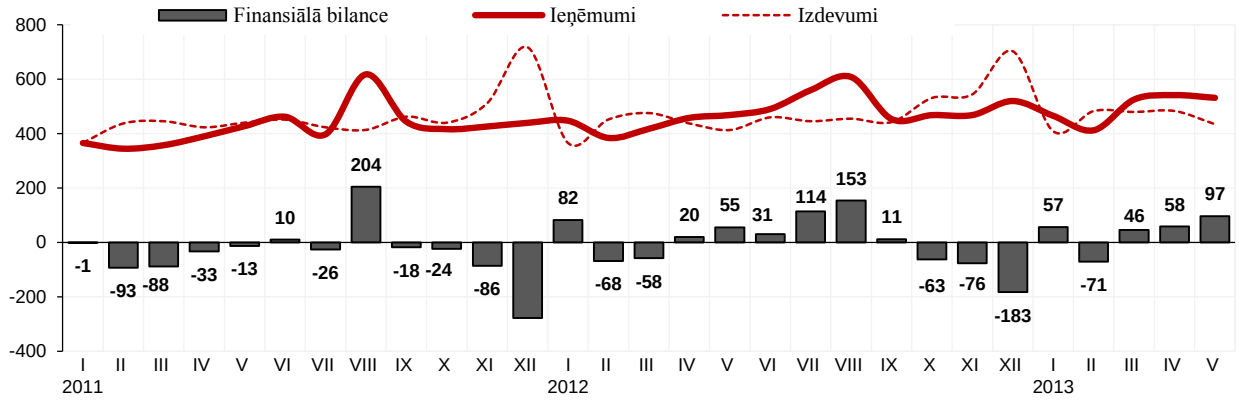

5.2.attēls. **Nodokļu ieņēmumi**

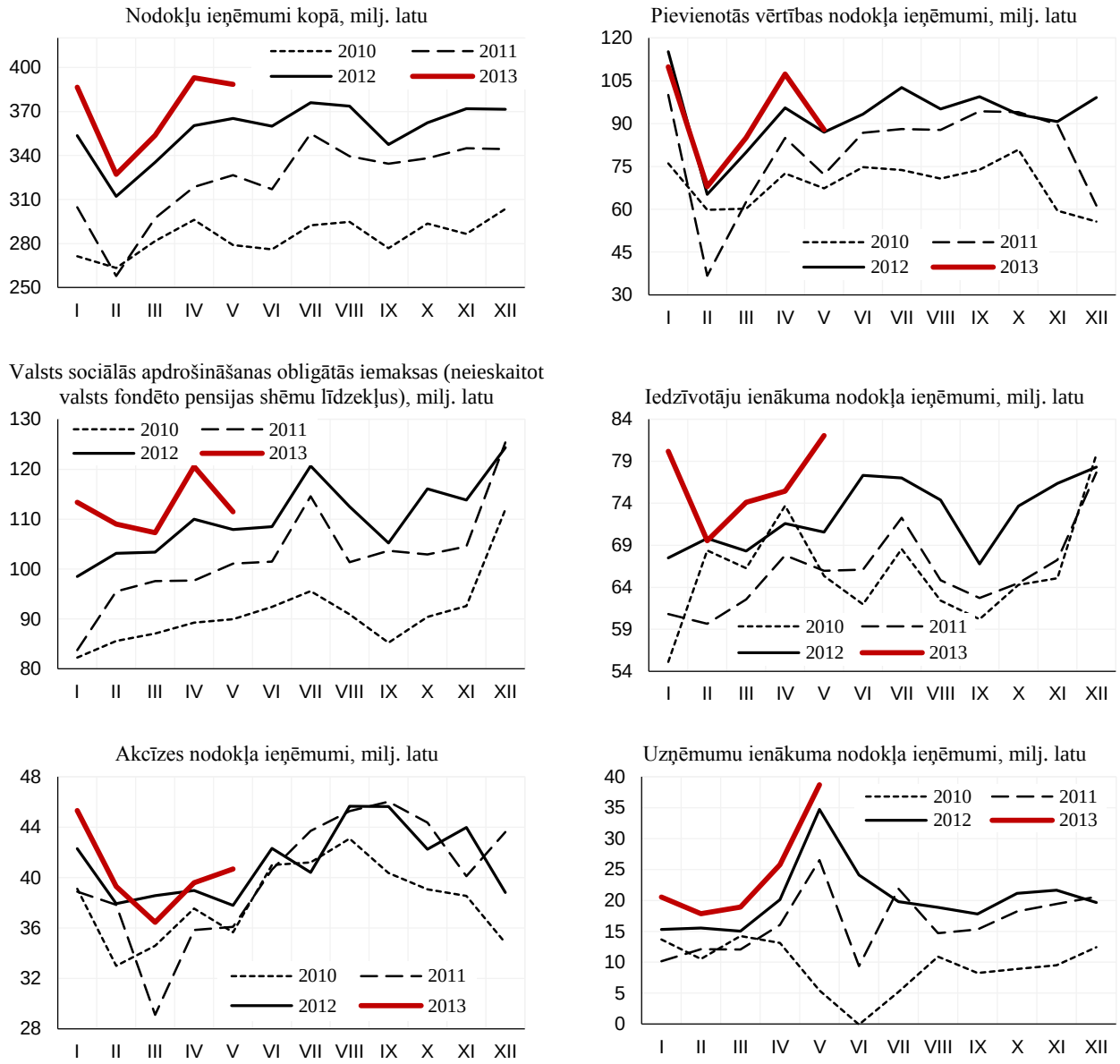

5.3.attēls. **Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti**

Privātajām nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu kopsumma, milj. latu

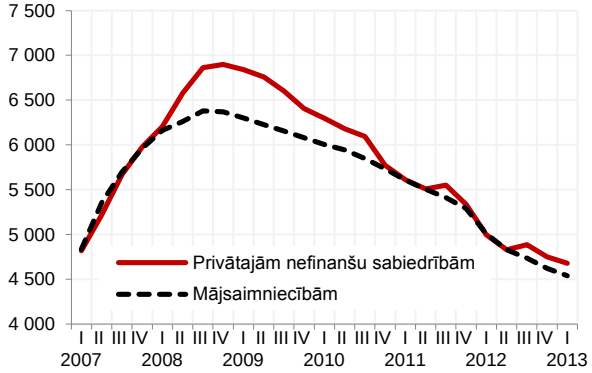

Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. latu

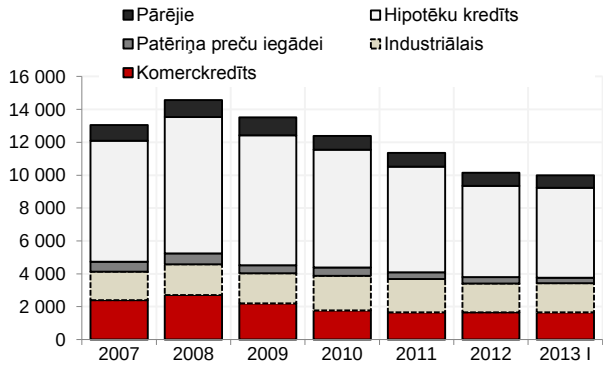

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

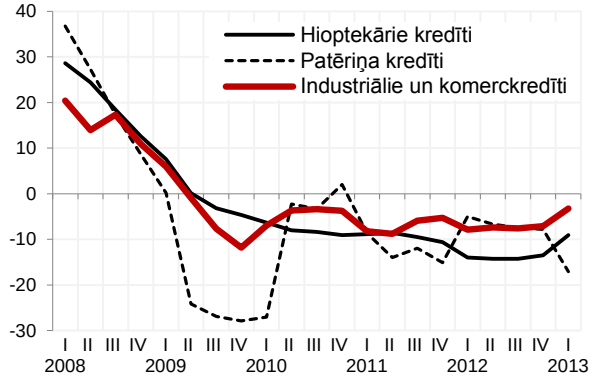

Kredīti ar maksājumu kavējumiem, milj. latu

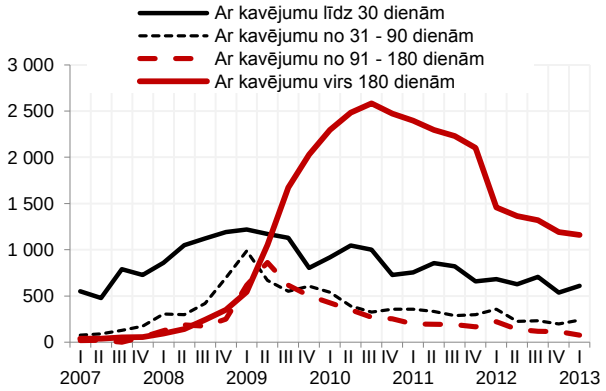

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. latu

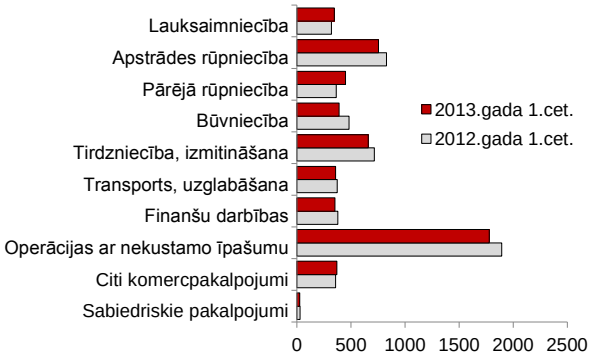

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, %
(2013. gada 1.ceturkšņa beigās)

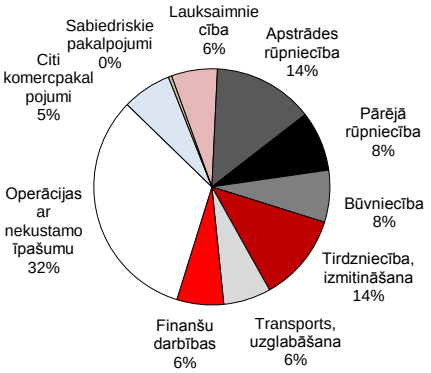

5.4.attēls. **Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem**, (latos un eiro)

Īstermiņa procentu likme

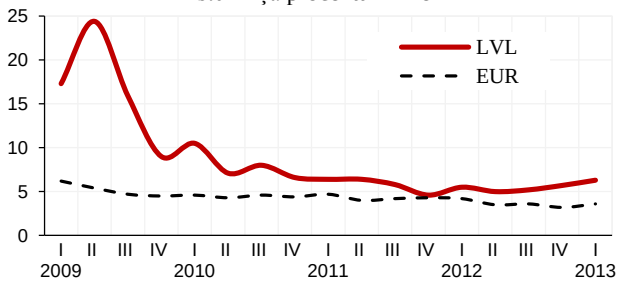

Ilgtermiņa procentu likme

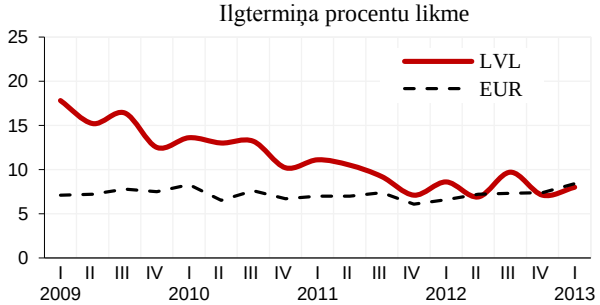

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem 2012.gadā nodarbināto skaits palielinājās par 2,8% un vidēji gadā bija 885,6 tūkst. Vienlaikus, neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, joprojām saglabājās augsts bezdarbs – bezdarba līmenis vidēji gadā bija 14,9 procenti.

2013.gada 1.ceturksnī kopumā nodarbināti bija 898,3 tūkstoši iedzīvotāji, kas ir par 4,7% jeb aptuveni par 41 tūkstošiem vairāk nekā 2012.gada 1.ceturksnī. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir pieaudzis mēreni – par 0,6 procentiem.

Bezdarba līmenis 2013.gada 1.ceturksnī vidēji bija 12,8%, kas ir par 3,5 procentpunktiem mazāk nekā gadu iepriekš.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras datiem, arī reģistrētais bezdarba līmenis 2013.gadā turpināja samazināties. 2013.gada maija beigās reģistrētais bezdarba līmenis sasniedza zemāko līmeni kopš 2009.gada februāra un bija 9,9%. Reģistrēti bija 97,8 tūkstoši bezdarbnieku, kas bija par 24,2 tūkstošiem mazāk nekā 2012.gada maijā. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (20,2%), bet zemākais – Rīgā (6,1%). 2013. gada aprīlī 41% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Kopš 2010.gada vidus ir vērojams arī stabils reģistrēto brīvo darbavietu pieaugums. 2013.gada maija beigās kopumā bija reģistrētas 6130 vakances, kas bija par 40,5% vairāk nekā 2012.gada atbilstošajā periodā un par 13% vairāk nekā aprīlī.

Iedzīvotāju ienākumi

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos un augot darbaspēka pieprasījumam, 2012.gadā vidējais bruto atalgojums tautsaimniecībā palielinājās par 3,7% un bija 481 lati, salīdzinot ar 2011.gadu.

2013.gada 1.ceturksnī vidējais atalgojums turpināja palielināties – salīdzinot ar 2012.gada atbilstošo periodu, bruto darba samaksa pieauga par 4,2% un bija 486 lati. Visaugstākā darba samaksa saglabājās Rīgas reģionā (554 lati), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (330 lati). Atalgojums pieauga vienlīdz strauji gan privātajā sektorā (par 4,3%), gan sabiedriskajā sektorā (par 4,4%).

Nozaru griezumā straujākais atalgojuma pieaugums bija tirdzniecības nozarē (par 6,5%), informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē (par 6,2%), būvniecībā (par 6%) un valsts pārvaldē (par 8%). Vienlaikus augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1064 lati mēnesī.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. **Nodarbinātība**

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2011.gada 1.ceturksnis = 100

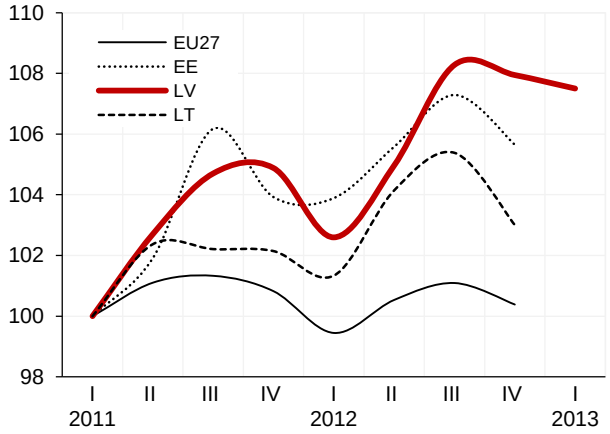

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

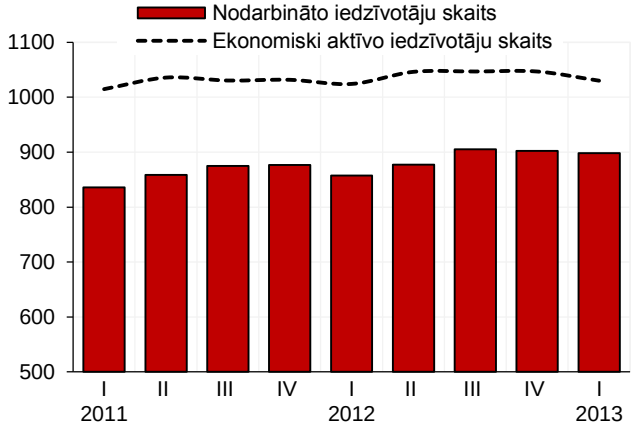

6.2.attēls. **Bezdarbs**

Reģistrēto bezdarbnieku skaits,
tūkstošos

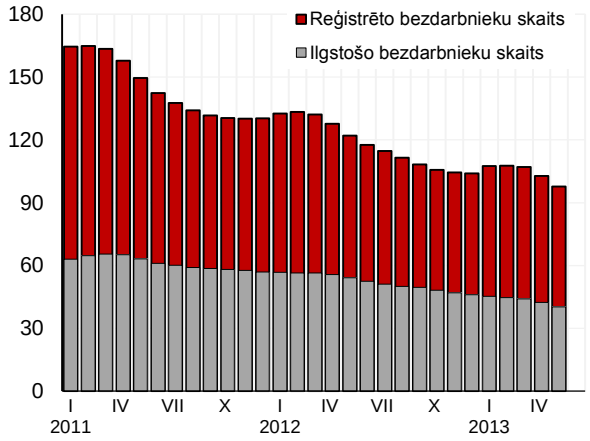

Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

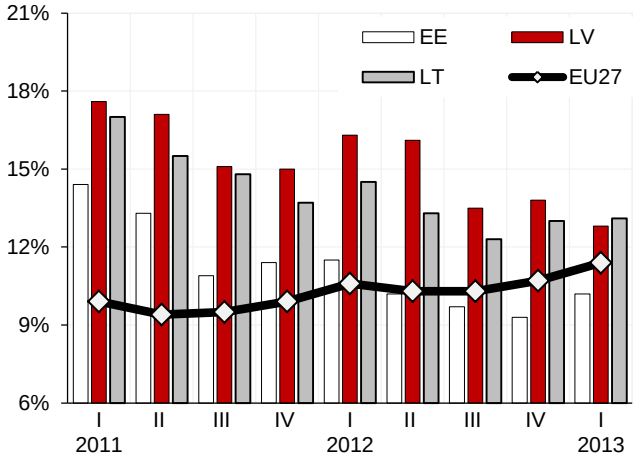

6.3.attēls. **Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa**

latos

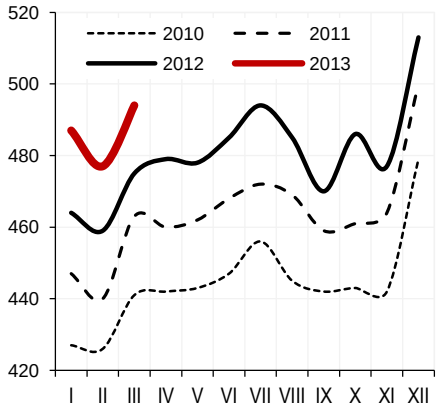

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

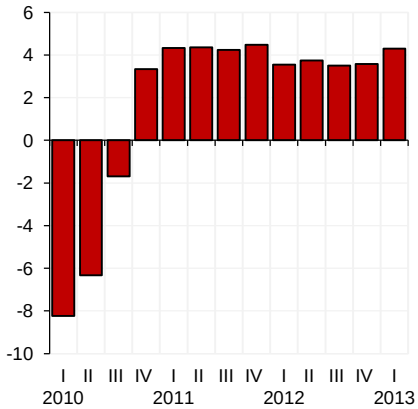

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss, 2009.gada decembris = 100

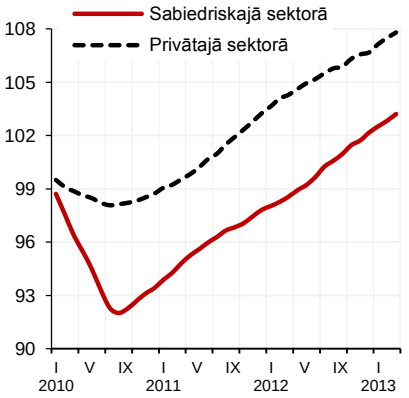

7. Cenas

2012.gadā, neskatoties uz Latvijas ekonomikas izaugsmi, kas bija straujākā starp ES valstīm, **patēriņa cenas** kopumā saglabāja mērenu pieaugumu tuvu sezonālo svārstību līmenim. 2012.gada beigās patēriņa cenas bija par 1,6% augstākas nekā 2011.gada decembrī. Cenu pieaugumu 2012.gadā galvenokārt noteica administratīvi regulējamo cenu palielinājums gada sākumā (dabasgāzei un siltumenerģijai), pārtikas cenu un transporta izdevumu kāpums (degvielai). Māstrihtas kritēriju vērtēšanā izmantotā gada vidējā inflācija arī turpināja mazināties un 2012.gada decembrī tā bija 2,3 procenti.

2013.gada jūnijā, salīdzinot ar 2012.gada decembri, patēriņa cenu līmenis ir palielinājies par 0,5%, bet salīdzinot ar 2012.gada maiju, patēriņa cenas ir pieaugušas par 0,2 procentiem. 2013.gada pirmajā pusgadā lielākā ietekme uz cenu pieaugumu galvenokārt bija cenu kāpumam pārtikai (par 2,8%, salīdzinot ar pagājušā gada decembri), apģērbiem un apaviem (par 2%) un alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai (par 1,3%). Savukārt cenu kritumam degvielai (par 3,5%) un administratīvi regulējamām cenām (par 1,7%) bija lielākā samazinošā ietekme uz kopējo patēriņa cenu līmeni.

Kopumā patēriņa cenu izmaiņas Latvijā lielā mērā nosaka cenu tendences pasaulē. Pasaules pārtikas cenas 2013.gadā ir stabilas un jūnijā tās bija pat par 0,5% mazākas nekā 2012.gada decembrī. 2013.gada pirmajos divos mēnešos pasaules biržās bija vērojams naftas produktu cenu kāpums, bet martā un aprīlī naftas cenas ievērojami saruka. Savukārt kopš maija ir atsācies mērens pasaules naftas cenu kāpums. Jūnijā tas ir atspoguļojies arī degvielas cenās Latvijā, kas mēneša laikā pieauga par 0,2 procentiem.

2013.gada maijā, salīdzinot ar 2012.gada maiju, **rūpniecības cenas** ir kāpušas par 2,2%. Kopējais ražotāju cenu līmenis Latvijas apstrādes rūpniecībā 2013.gada maijā, salīdzinot ar 2012.gada maiju, pieauga par 2,9%. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas eksportētajai produkcijai gada laikā pieauga par 3,4%, bet vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 2%. Vairāk nekā 60% no apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tiek eksportēta, tādēļ apstrādes rūpniecībā kopējo ražotāju cenu dinamiku lielākā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības. Savukārt eksportētās produkcijas cenas pamatā nosaka Latvijas galveno eksportpreču, t.sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu pieauguma apstāšanās pasaules tirgos. Savukārt vietējā tirgū realizētās produkcijas cenu kāpumu ietekmē iekšzemes pieprasījuma pieaugums.

Nozaru griezumā apstrādes rūpniecībā gada laikā straujākais ražotāju cenu pieaugums bija datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 14,9%), poligrāfijas un ierakstu reproducēšanas nozarē (par 9,4%), kā arī pārtikas produktu (par 4,3%) un koksnes un koka izstrādājumu (par 4,2%) ražošanā. Ražotāju cenu pieaugumu šajās nozarēs noteica straujais eksportētās produkcijas ražotāju cenu pieaugums. Savukārt apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas samazinājās metālu ražošanā.

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. **Patēriņa cenu pārmaiņas**

7.1.tabula. **Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem**, procentos

		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2012	Janvāris	0,8	3,6	4,4
	Februāris	0,1	3,4	4,3
	Marts	0,6	3,3	4,2
	Aprīlis	0,6	2,8	4,1
	Maijs	-0,2	2,2	3,8
	Jūnijs	-0,1	1,9	3,6
	Jūlijs	-0,5	1,7	3,4
	Augusts	-0,3	1,7	3,1
	Septembris	0,5	1,8	2,9
	Oktobris	0,0	1,6	2,7
	Novembris	-0,1	1,6	2,5
	Decembris	0,0	1,6	2,3
2013	Janvāris	-0,2	0,6	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	1,5
	Aprīlis	0,0	-0,4	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	1,0
	Jūnijs	0,2	0,2	0,9

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās**,
iepriekšējā gada decembris =100

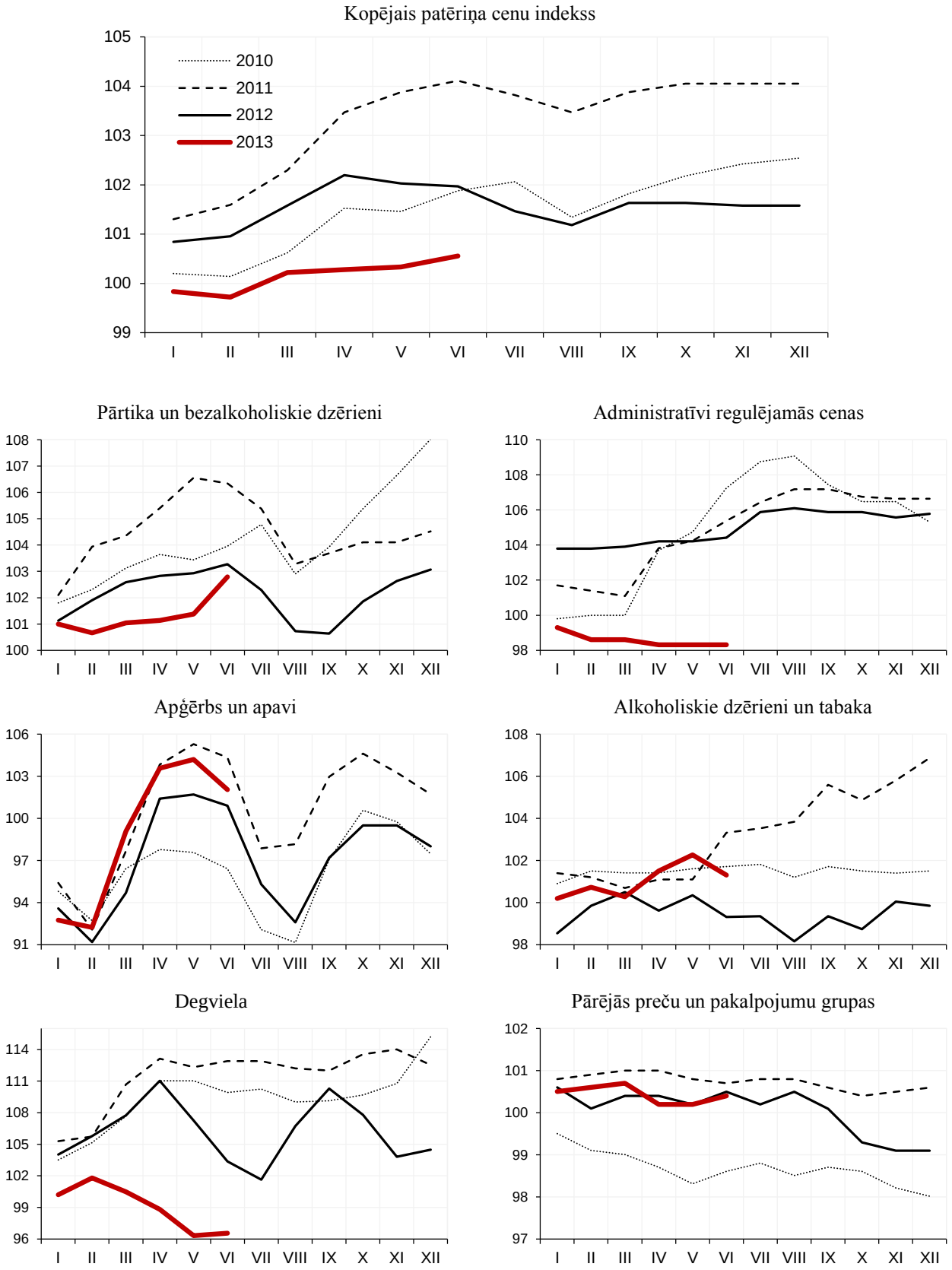

7.3.attēls. **Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu**

12 mēnešu inflācija, procentpunkti

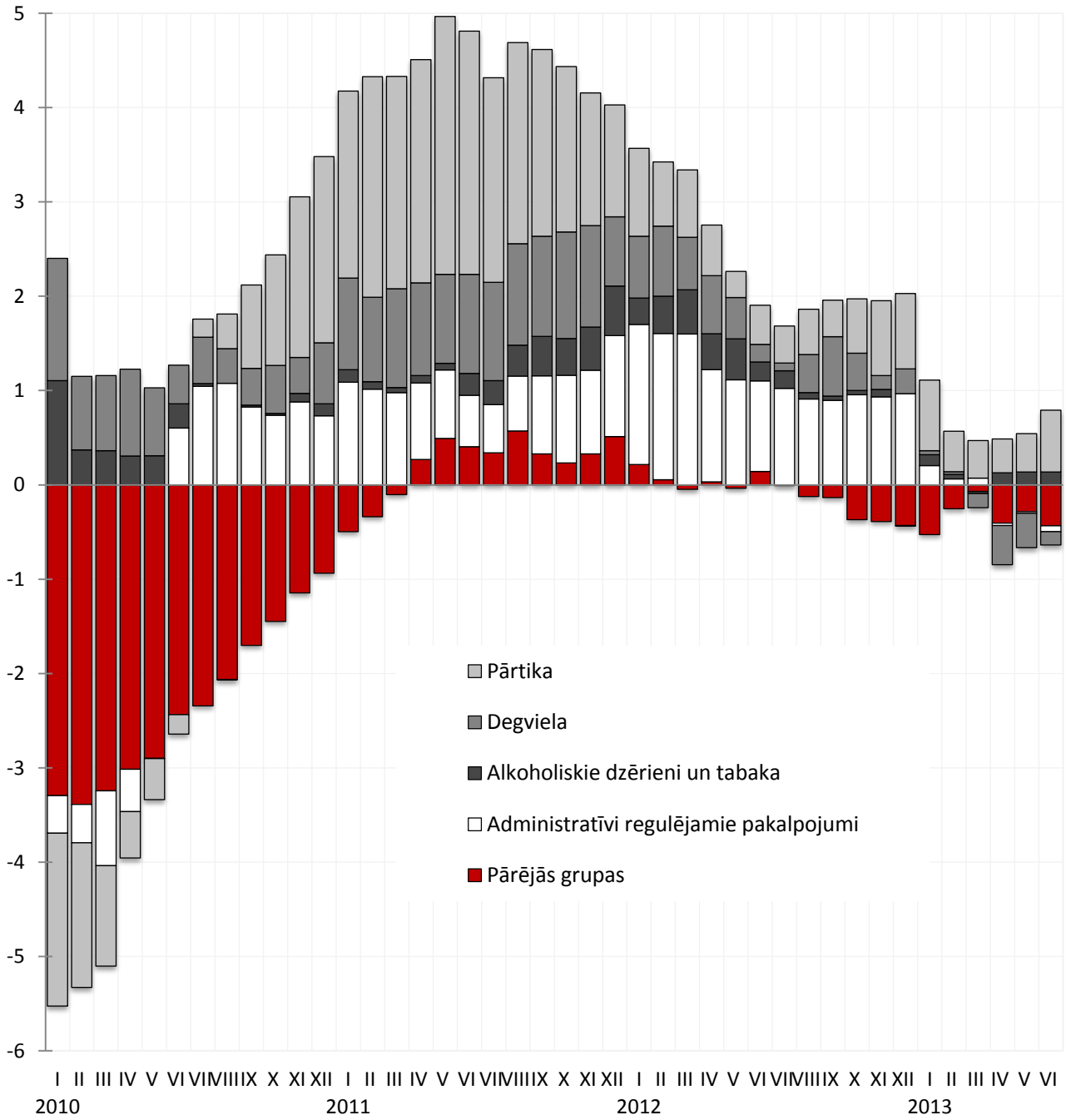

7.4.attēls. **Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem**, 2010.gada decembris =100

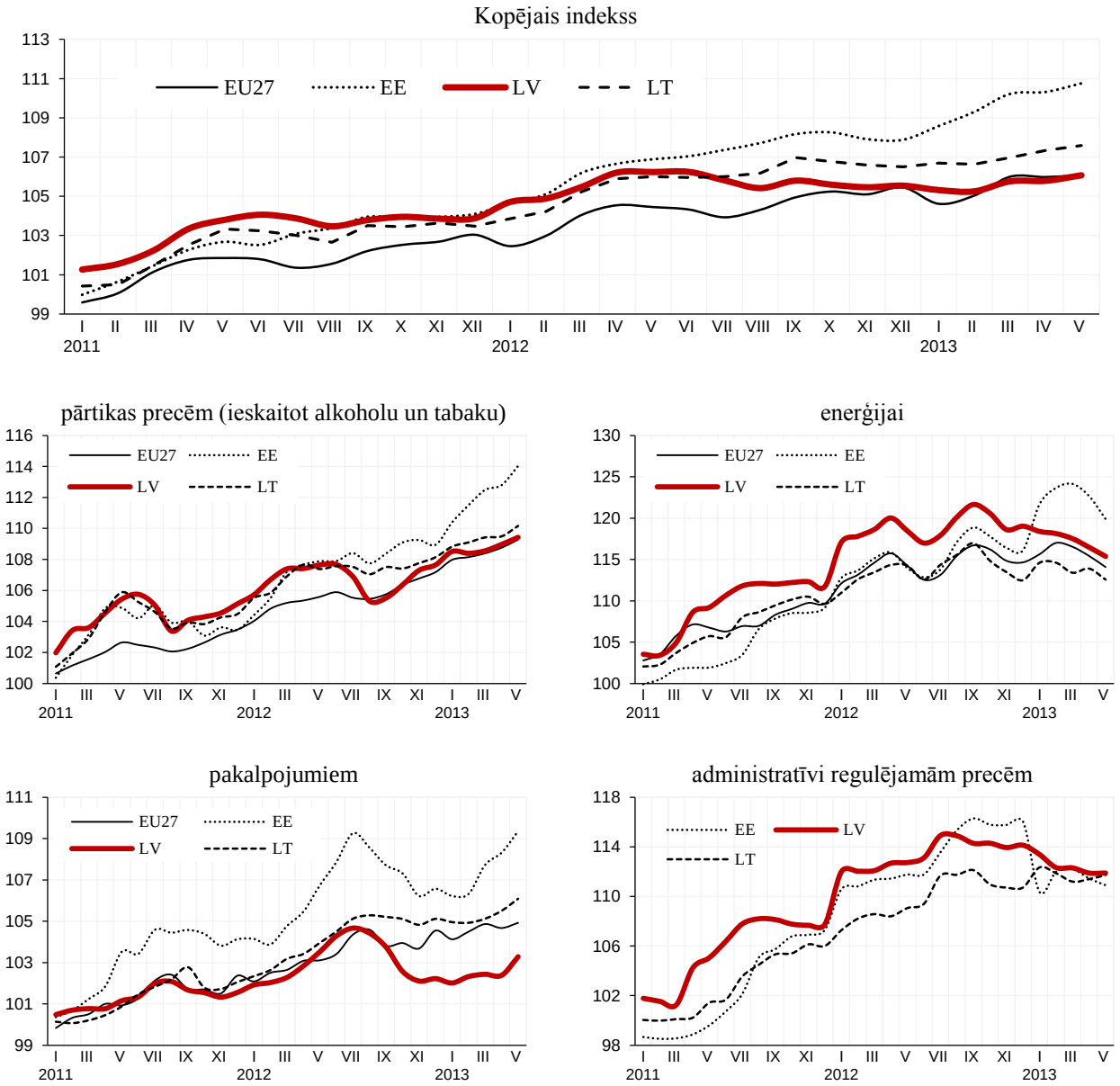

7.5.attēls. **Ražotāju cenu pārmaiņas**

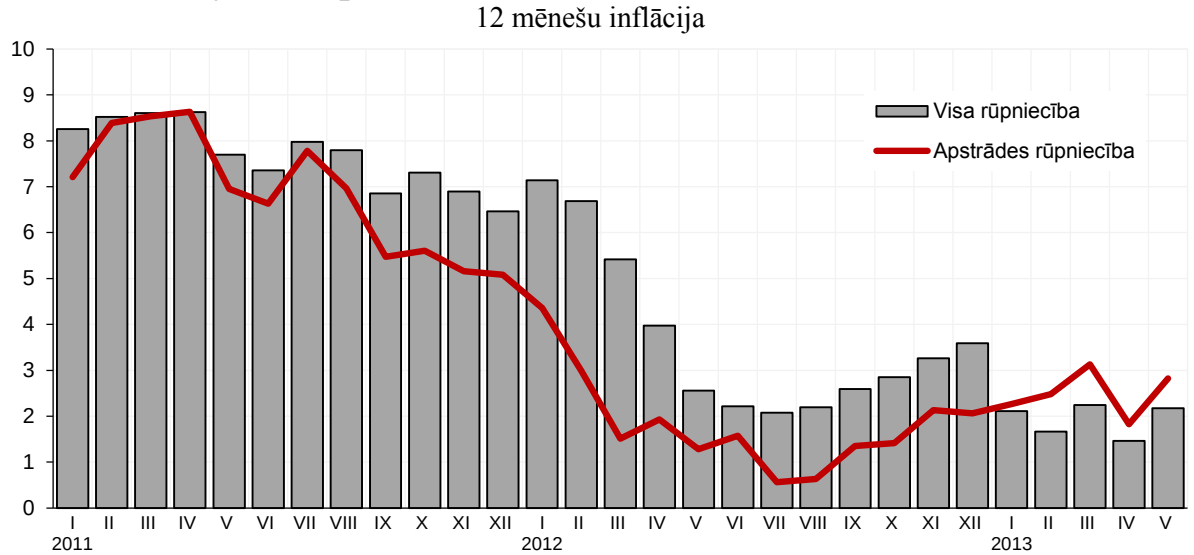

7.6.attēls. **Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā**

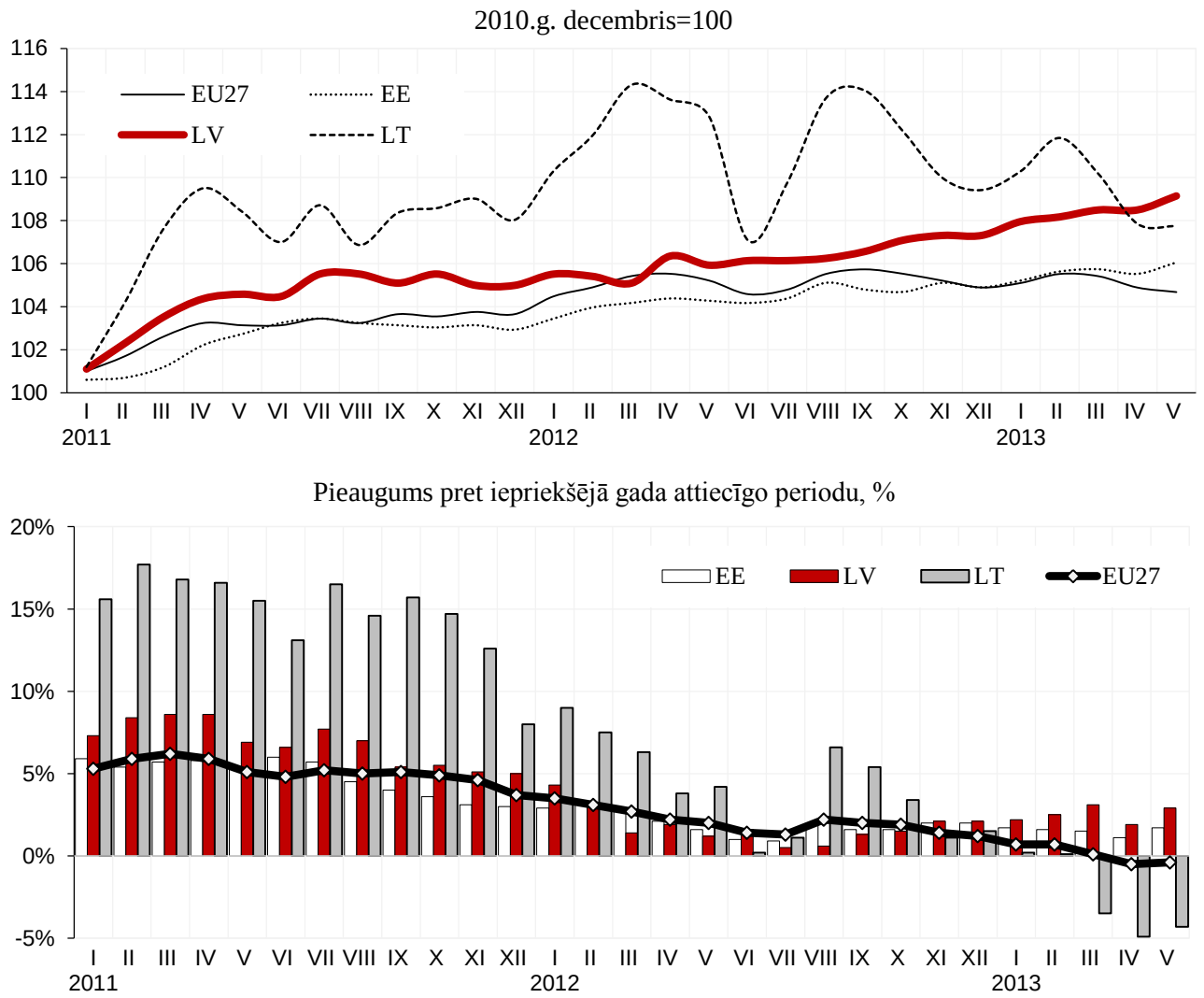

7.7.attēls. **Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas**, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

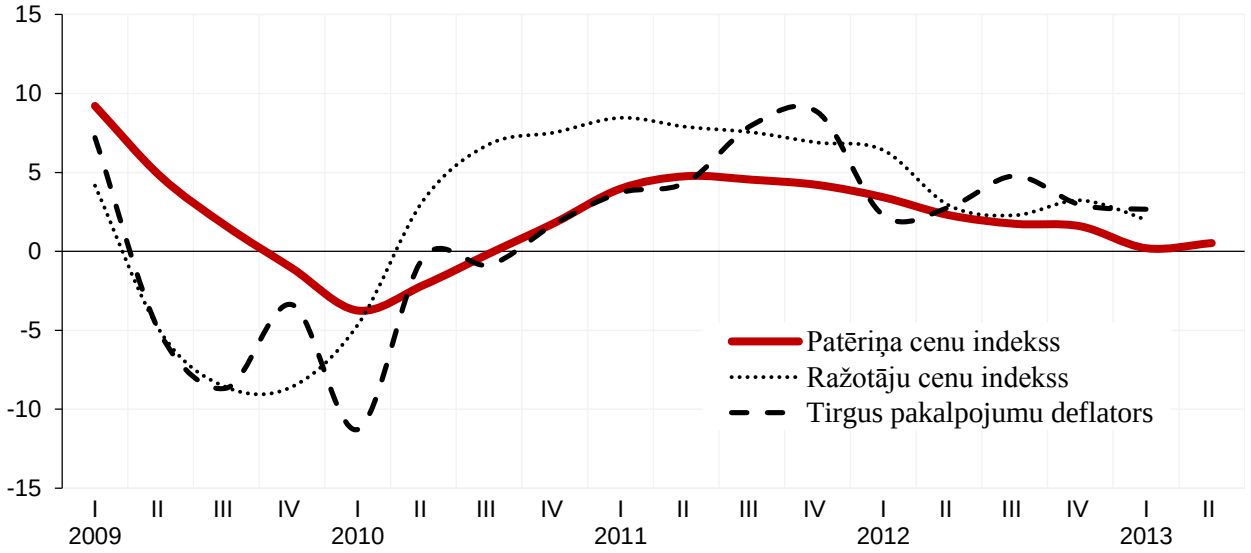

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

2013.gada pirmajā pusē Latvijas tautsaimniecības izaugsme turpinājās un IKP pieaugums joprojām bija viens no straujākajiem ES.

Kā iepriekš tika prognozēts, zemais pieprasījums ārējos tirgos ir ietekmējis Latvijas preču un pakalpojumu eksporta dinamiku – pieauguma tempi ir kļuvuši lēnāki. Eksporta iespēju sašaurināšanās ir ietekmējusi atsevišķas apstrādes rūpniecības nozares. Vienlaikus lielāks devums izaugsmē bija iekšzemes pieprasījumam. Stabili pieauguma tempi vērojami tādās lielās tautsaimniecības nozarēs kā būvniecība, tirdzniecība un komercpakalpojumi.

2013. un 2014.gadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme joprojām būs cieši atkarīga no eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Starptautiskais Valūtas fonds un Eiropas Komisija prognozē, ka 2013.gadā pasaules valstu ekonomikas izaugsme būs lēnāka nekā prognozēts iepriekš un varētu būt tikai nedaudz straujāka nekā 2012.gadā. Eiropā 2013.gadā izaugsme būs ļoti vāja un atveseļošanās – pakāpeniska. Saglabājoties vājam pieprasījumam ārējos tirgos, Latvijas preču un pakalpojumu eksporta pieaugums būs mērenāks nekā iepriekšējos gados. Saglabājoties zemam pieprasījumam pēc Latvijas precēm aizvien lielāka nozīme ir spējai palielināt konkurētspēju un atrast jaunas tirgus nišas.

Sagaidāms, ka aizvien lielāks ieguldījums izaugsmē būs iekšzemes pieprasījumam. Uzlabojoties situācijai darba tirgū, turpinās augt privātais patēriņš. Tajā pašā laikā straujāku privātā patēriņa kāpumu ierobežos lielās mājsaimniecību parādsaistības. Privātā sektora investīcijas noteiks uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām, kā arī komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2011	2012	2013p	2014p
IKP no izlietojuma puses	**5,5**	**5,6**	**4,5**	**4,5**
Privātais patēriņš	4,8	5,4	5,0	5,0
Valsts patēriņš	1,1	-0,2	0,6	1,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	27,9	12,3	-0,5	3,6
Eksports	12,4	8,3	3,0	4,0
Imports	22,1	2,9	4,6	3,6
IKP pa nozarēm	**5,5**	**5,6**	**4,5**	**4,5**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,5	6,9	1,0	3,9
Apstrādes rūpniecība	11,7	9,3	2,2	4,7
Pārējā rūpniecība	-0,9	-2,0	1,4	3,4
Būvniecība	11,9	14,6	4,9	4,5
Tirdzniecība, izmitināšana	9,5	7,3	6,9	5,5
Transports un uzglabāšana	8,1	4,0	5,4	5,0
Citi komercpakalpojumi	1,2	3,4	5,1	4,3
Sabiedriskie pakalpojumi	0,6	-0,6	1,4	2,6

p – Ekonomikas ministrijas prognoze

2013. un 2014.gadā visās tautsaimniecības pamatnozarēs sagaidāma izaugsme, tomēr atsevišķās nozarēs pieauguma tempi būs nedaudz lēnāki nekā 2012.gadā.

Vājais pieprasījums ārējos tirgos ietekmēs apstrādes rūpniecības, kā arī transporta un uzglabāšanas nozaru izaugsmi. Tajā pašā laikā šajās nozarēs zemo pieprasījumu ārējos tirgos daļēji kompensēs ekonomisko aktivitāšu pieaugums iekšējā tirgū.

Augot privātajam patēriņam, turpinās palielināties uz iekšējo tirgu orientēto pakalpojumu nozaru devums ekonomikas izaugsmē. Pēc vairāku gadu stagnācijas, mērens pieaugums sagaidāms arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs.

Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2013. un 2014.gadā Latvijas ekonomikas izaugsme būs nedaudz mērenāka nekā pēdējos divos gados un IKP pieaugums varētu sasniegt 4,5% gadā. Tajā pašā laikā, neuzlabojoties ekonomiskajai situācijai ārējā vidē, Latvijas IKP pieauguma temps 2014.gadā varētu būt arī lēnāks.

Darba tirgus

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, turklāt arvien jūtamāki tās atspoguļosies gan darba iespēju, gan atalgojuma ziņā. Saskaņā ar prognozēm 2013.gadā nodarbināto skaits palielināsies par 2,4%, salīdzinot ar 2012.gadu. Nodarbinātības līmenis varētu pieaugt līdz 58,7% (2012.gadā – 56,1%). Gada griezumā nozīmīgākais nodarbinātības pieaugums sagaidāms 2. un 3.ceturksnī.

Situācija darba tirgū turpinās uzlaboties arī 2014 gadā. Sagaidāms, ka nodarbināto skaits varētu palielināties par 1,3%, salīdzinot ar 2013. gadu, vidēji gadā veidojot aptuveni 919 tūkstošus.

8.1.attēls. **Darba tirgus attīstības tendences**

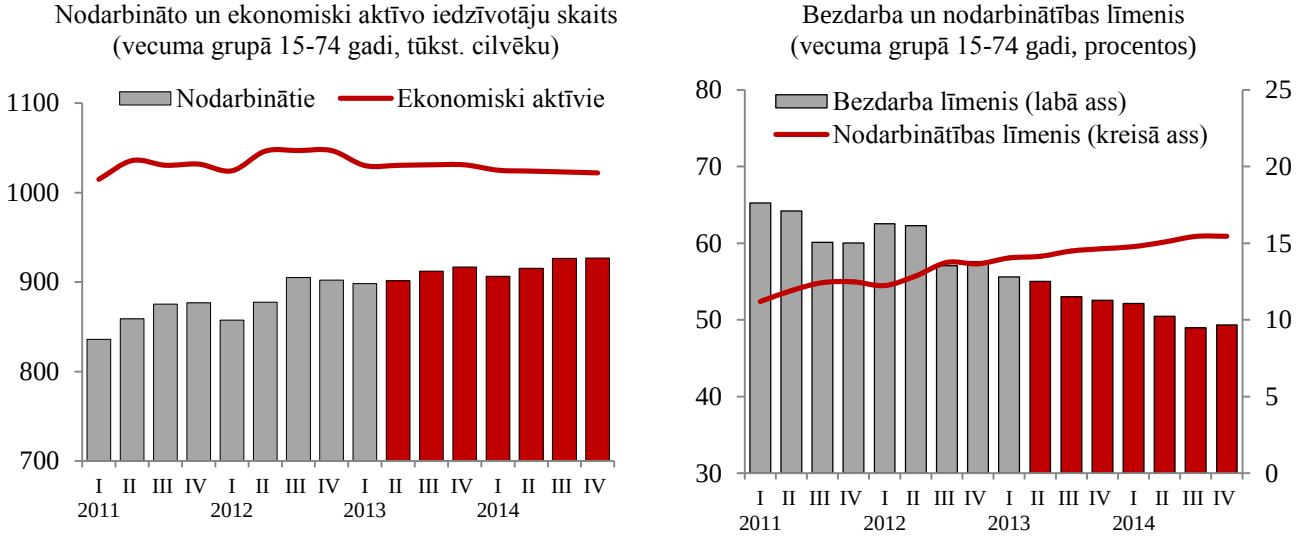

*līdz 2013.gada 1.ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati

Tuvākajos gados būtiskākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums sagaidāms komercpakalpojumu sektorā un apstrādes rūpniecībā. Minētās nozares nodrošinās vairāk nekā pusi no jauno darbavietu pieauguma.

Turpinās samazināties arī bezdarbs. Līdz 2013.gada beigām vidējais bezdarba līmenis varētu samazināties līdz aptuveni 11%, bet gada vidējais rādītājs varētu būt

12% jeb par 2,9 procentpunktiem mazāks nekā 2012.gadā (14,9%). Savukārt 2014.gadā vidējais bezdarba līmenis varētu samazināties līdz 10 procentiem.

Cenas

Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2013.gadā sagaidāma zema inflācija un gada vidējā inflācija nepārsniegs 0,5% pie nosacījuma, ja pasaules pārtikas un naftas produktu cenas saglabās pašreizējo tendenci un nav sagaidāms to straujš pieaugums. Saistībā ar administratīvi regulējamām cenām 2013.gada otrajā pusē nozīmīgas pārmaiņas nav gaidāmas.

8.2.attēls. **Patēriņa cenu tendences**

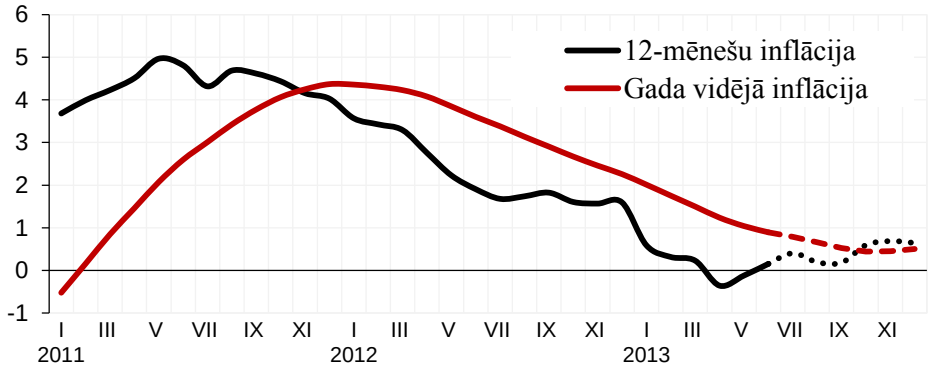

Pamatojoties uz Starptautiskā valūtas fonda prognozēm, saistībā ar krājumu palielināšanos pasaules cenas kritīsies visās galvenajās preču grupās, tajā skaitā arī naftai. Pasaules pārtikas cenas šogad kritīsies saistībā ar prognozēto ražas apjomu kāpumu. Arī enerģijas cenas pasaulē varētu nedaudz samazināties, atgūstoties no piegādes pārtraukumiem iepriekšējā gadā.

Ekonomikas ministrs D.Pavļuts

Vīza: Valsts sekretārs J.Pūce

11.07.2013. 10:24
9615
Jānis Salmiņš
Janis.Salmins@em.gov.lv, 67013112